Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ,
ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН

• № 146 (20. 413) • 1989 йил 21 июнь, чоршанба • Баҳоси 3 тийин.

СССР Олий Советининг сессияси ўз ишини давом эттирмоқда

19 июнда СССР Олий Совети комитетлари ва палаталарининг доимий комиссиялари составига кирган депутатлар биринчи марта сессияда тузилган ишчи органлари составида тўпландилар.

Кремлда СССР Олий Совети залларида эрталабдан кўпчилик комитетлар ва комиссияларнинг мажлиси бошланди. Кун тартибида ишчи органлари раисларининг ўринбосарларини ва секретарларни сайлаш, уларнинг статусини муҳокама қилиш, яқин вақтдаги энг муҳим вазифалар тўғрисида фикрлаш кўзда тутилган.

Комитетлар ва комиссияларнинг аъзолари ўз фаолият тармоқлари бўйича Совет ҳукумати составига тавсия қилинган номзодлар таржимаи ҳоли билан танишдилар. Депутатлар бир неча кун давомида ана шу номзодлар юзасидан хулоса ишлаб чиқишлари ва уни СССР Олий Совети Иттифоқ Совети билан Миллатлар Советининг қўшма мажлисида кўриб чиқиш учун тақдим этишлари керак.

(ТАСС).

ДАЛА ИШЛАРИГА — СУРЪАТ ВА СИФАТ

• *Агросаноат хабарлари*

Учинчи ишлов берилмоқда

Иштихон районидаги «8-Март» колхозининг коммунист Собир Номозов етакчилик қилаётган бригадаси пахтакорлари айни дамларда ғўзаларга учинчи марта комплекс ишлов беришаётир. Тажрибали механизатор Бектош Расимов, Шуҳрат Нодиров кунига 7—8 гектар майдондаги ғўзани сифатли культивациядан чиқаришяпти.

Бригадада ёш ниҳолларни қондириб суғоришга киришилди. Бу ишда Мамарасул Рўзиев, Саидмурод Туропов, Ибодулла Жўраев, Баҳриддин Давронов жонбозлик кўрсатишяпти. Суғорилган майдонларда ғўзалар яшнаб, кўкка бўй чўзмоқда. Дала ишларида колхозчилардан Адолат Эргашева, Гулзода Рўзиева, Норсанам Алиева, Саидвали Бозоров бошқаларга намуна бўлишмоқда.

Бригада аъзолари мавжуд 88 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 32,8 центнердан ҳосил етиштиришга аҳд қилишган.

Хўжаликнинг Облоқул Довуров, Элмурод Нормуродов, Йўлдош Ҳасанов, Ражаб Умиров, Адашбой Ҳамроев етакчилик қилаётган бригадаларида ҳам шу кеча-кундузда бутун диққат-эътибор ғўза парваришини соз ва сифатли ташкил этишга қаратиляпти.

Ў. САИДОВ.

Қиш ғами ёзда

Коммунист Аширали Асқаров Оҳангарон районидаги «Ангрен» совхозида чорвачилик бригадасига бошчилик қилади. Икки йилдан бери бригада ишчилари хўжаликнинг 4000 минг бош чорва молини ижарага олишган. Улар келгуси беш йилликда чорва моллари сонини 10 минг бошга етказиш мақсадида. Бунинг учун ҳозирдан бошлаб хўжаликнинг Новсола, Мурч булоқ, Аччиқ сой массивларида янги маданий яйловлар ташкил этишга киришилди. Бу ерларга беда экилади, табиий ўтлоқлар яратилади, қўралар атрофларига сув олиб чиқиш мўлжалланмоқда, ёш чўпонлар тарбиялаб етиштириш режалари ҳам тузиб чиқилган.

Чорвачиликни юксалтиришнинг бош омили мустаҳкам ем-хашак базаси яратиш эканлигини яхши билган миришкорлар айни кунларда озуқа жамғаришни уюшқоқлик билан давом эттиришяпти. Ҳозиргача қўралар атрофида 150 тоннадан зиёд пичан ғарам қилиб қўйилди. Аммо чорвани қишдан беталофот олиб чиқиш учун бу ҳали кам. Ижарачилар хашакнинг умумий миқдорини 720 тоннадан оширишга аҳд қилишган.

М. ҚАЮМОВ.

ҲАМ ПАХТА, ҲАМ ПИЛЛА

СИРДАРЁ. Дўстлик районидаги Саркисов номли совхозининг кўпгина бригадалари кооператив усулда ишлаётир. «Тараққиёт» кооперативи ана шундай илғор коллективларининг бири.

Рўзихон Мамадалиева бошлиқ 13-звено аъзолари хўжаликда пешқадамликни қўлдан бермаётирлар. Улар 41 гектар пахта майдонининг ҳар гектаридан 26,5 центнер ўрнига 30 центнердан ҳосил олишга аҳд қилишган. Коллектив пахта билан бирга пилла етиштиришга ҳам алоҳида эътибор беради. Звено бошлиғининг ўзи ўтган йили ҳар қути қурт уруғидан 86 килограммдан пилла топшириб, «Москвич-412» автомашинаси билан мукофотланганди. У бу йил ҳам икки қути қурт уруғини парваришлаб юқори натижага эришди.

У. ҚЎШВОҚОВ сурати.

• *Сўз—ғўза парвариши илғорларига*

ЮКСАК МАРРАНИ КЎЗЛАБ

Пахтачилик хўжалигимизда етакчи тармоқ. Мавжуд 4 минг 600 гектар суғориладиган майдонларнинг 3020 гектарини пахта пайкаллари ташкил этади. Ўтган йили об-ҳавонинг деҳқончилик учун қулай келганлиги, пахтакорларнинг далаларда баракали меҳнат қилганликлари ўз натижаларини берди. Қабул пунктига 8 минг тоннадан ортиқ пахта етказиб берилди, планда кўзда тутилганидан 800 тонна кўп ҳосил топширилди.

Буларнинг ҳаммаси меҳнатни ташкил этишнинг коллектив, оила ва ижара пудрати каби илғор усуллари кенг жорий этилгани, пахтачиликда ишлаётган деҳқонлар, механизаторлар, мутахассислар, транспорт ходимларининг меҳнати моддий ва маънавий жиҳатдан рағбатлантириб борилгани эвазига эришилди.

Бу йил кузда кўтариладиган мўл пахта ҳосили учун пойдевор қўйиш ишларини ўтган йилнёқ бошлаб юборган эдик. Шунинг учун ҳам баҳорги тадбирлар ўз вақтида, сифатли ўтказилди. Ерларни текислаш, пушта олиб, тупроқда нам тўплаш мақсадида суғориш оби-тобида ўтказилди. Чигит экиш олдидан пуштанинг устки, уруғ тушадиган қисми енгил борона қилиниб, юмшатилди. Чигитни кимёвий перепаратлар ёрдамида қайта ишлаш, ивитиш, экиш ишлари кеча-кундуз конвейер усулида олиб борилди.

Экиш мавсуми олдиндан белгилаб қўйилган графиклар асосида уюштирилгани натижасида муҳим тадбир 10 иш кунида тугалланди. Уруғнинг барча майдонларда тўла униб чиқишини кутиб ўтирмай, ғўза парваришини бошлаб юбордик. Барча майдонларда 29 апрелгача биринчи ишловни тамомладик. Сифатли парваришдан сўнг ниҳолларнинг дуркун ривожи таъминланганди. Лекин май ойи бошидаги ҳавонинг кескин ўзгариши натижасида барча майдонлардаги ғўзаларни совуқ урди. Шунингдек, бошқа экинларга ҳам жиддий зарар етди.

2 май кунининг ўзидаёқ табиий офат етказган зарарни аниқлаб, унинг оқибатларини тугатишга киришдик. Аввало, мутахассислар, кекса, тажрибали деҳқонлар билан маслаҳатлашиб чиқдик. Табиий офат туфайли вужудга келган тангликни бартараф этишга даъват этувчи мурожаатнома қабул қилинди. Қайтадан экиш ишларини ўтказиш юзасидан тиғиз графиклар ишлаб чиқилди. Район агросаноат бирлашмаси қўшимча уруғлик чигит ажратди.

Барча чопиқ тракторлари марказий ремонт устахонасига тўпланиб, культиваторлар ўрнига яна қайтадан чигит экадиган сеялкалар тақилди. Ҳар бир механизаторга, сеялкачига конкрет вазифалар юклатилди. Бу вазифаларнинг бажарилиши назорат қилиб борилди. Биз бор-йўғи саккиз иш кунида барча майдонларга қайтадан чигит экиб бўлдик. Лекин тупроқдаги нам анчагина чуқурлашиб, пастки қатламга ўтиб кетган эди. Шунинг учун айрим майдонларга чигит суви беришга ва уруғни ана шу йўл билан ундириб олишга муваффақ бўлдик.

8-9 май кунлари бўлиб ўтган ёғингарчилик пахтакорлар ишини бир томондан бирмунча енгиллатди. У тупроқда чигитнинг униб чиқиши учун етарли нам тўпланишига ёрдам берди. Айни пайтда кучли қатқалоқ бўлиши хавфини ҳам туғдирди. Биз буни кўзда тутиб, барча чора-тадбирларни кўриб қўйганимиз туфайли қатқалоқни икки кун ичида бартараф қилишга эришдик.

Хўжалигимизда ҳар йили ўртача 1100 гектар майдонда пахтанинг ингичка толали нави етиштирилади. Бу йил ҳам апрель ойининг бошларида биринчи навбатда ана шу нав чигит экилган эди. Вазиятни ҳисобга олиб, қайтадан ингичка толали пахта чигитидан экмасликка қарор қилдик. Чунки бу нав пахтанинг ғўзаси иссиқни хуш кўради, ҳосили кеч етилади. Шунинг учун ҳам барча майдонларда эртапишар, ўрта толали пахта нави уруғидан экишга қарор қилдик.

Ҳар гектар ерга ўртача 50 килограммдан уруғ қадаган эдик. Демак, пуштанинг ҳар бир метрига 25-27 тадан уруғ тушди. Биз ана шу уруғларнинг 3-4 таси униб чиқиши билан культивацияни бошлаб юбордик.

Ерларимизнинг аксарият қисми қумоқ ва бўз тупроқли майдонлардан иборат. Шунинг учун ҳам ҳар бир культивация билан бирга ер шароити, тупроқ таркибига қараб, маҳаллий ва минерал ўғитлар билан озиқлантириб ҳам кетиш зарур. Лекин вақтнинг тиғизлиги, табиий офат туфайли юзага келган танглик чигитни мумкин қадар тез ундириб олиш, гектарлар тўлалигини таъминлашни тақозо этар эди. Шунинг учун ҳам биз вазиятни ҳисобга олиб, культивацияга зўр бердик. Барча майдонларга чигитни кенг қаторлаб экканмиз.

Кенг қаторлаб экиш, ҳосил парваришини сифатли ўтказиш ва мўл ҳосил тўплаш имкониятларини беради. Чопиқ тракторлари, қишлоқ хўжалиги механизмлари, пахта териш машиналари ҳам ана шунга мосланган. Шунинг учун биринчи культивация давомида ишчи органларининг жўякларни қамраб олиш кенглиги 75—80, чуқурлиги эса 7 сантиметрдан 18 сантиметргача тупроқ қатламини юмшатиб кетадиган қилиб ўрнатилди. Биринчи парвариш учун механизаторларга кунлик иш нормалари камайтириб қўйилди. Чунки, биринчи парвариш қанчалик барвақт ва сифатли ўтказилса, ўсимлик ривожи шунчалик яхши бўлади.

Қиш ва баҳор ойларида бўлиб ўтган ёғингарчилик туфайли ер юзасида аччиқ тузлар, минераллар тўпланиб қолган бўлади. Парвариш кечиккан тақдирда ана шу аччиқ тузлар ниҳолларнинг томирини сиқиб қўяди. Унинг «қизилпоча» бўлиб қолишига ҳатто, айрим майдонларда нобуд бўлишига олиб келади. Шунинг учун ҳам мавжуд 55 чопиқ тракторларининг ҳаммаси кучидан самарали фойдаланиб, ғўзанинг биринчи парваришини оби-тобида ўтказишга эътибор бердик. Биринчи парвариш билан униб чиқмаган уруғ ҳам чиқди, далаларда тўлиқ кўчат олинди. Вазиятни ҳисобга олиб культиваторларга ўрнатилган ишчи органлари билан ғўза қатор оралари юмшатилди, қатқалоққа барҳам берилди. Шу билан ғўзаларнинг илдиз қисмига ҳаво ва қуёшнинг кириб боришига, ривожланишига ижобий таъсир ўтказилди.

Хўжалигимиздаги пахта майдонларида 4 та агроучастка, 9 комплекс механизациялашган бригадалар ташкил этилган. Ана шу агроучастка ва бригадалар составида 94 та ижара пудратига ўтиб ишлаётган звенолар мавжуд. Пахта майдонларининг пахтакорларга, механизаторларга ижарага берилиши ишимизнинг характерини бутунлай ўзгартириб юборди. Илгари ғўза парвариши ёки пахтачиликдаги бошқа тадбирлар бригада бошлиқлари, мутахассислар назоратида амалга ошириларди. Эндиликда ҳар бир звено бу вазифаларни ўз вақтида бажариб қўяётир. Мутахассисларимиз, хўжалик раҳбарлари илгариги назоратчилар эмас, балки эндиликда пахтакорларга маслаҳатчиларга айландилар.

Ўтган йилларда пахтадан мўл ҳосил кўтариб, катта тажриба орттирган Тилов Шукуров, Хушвақт Эшқувватов, Қўзибой Эгамбердиев, Икром Равшанов, Ғайрат Мейлиев, Пўлат Гулмуродов, Қизларой Қўлдошева каби пахтакорлар етакчилик қилаётган звеноларнинг деҳқонлари ҳозир ғўзага учинчи ишлов беришни бошлаб юбордилар.

Учинчи парвариш давомида культиваторларга ишлов бериш органлари билан бир қаторда, ўғитлаб кетадиган СУЗ аппаратларини ҳам тақишга қарор қилдик. Культивация билан бирга ҳар гектар ерга ўртача 150 килограммдан азотли ўғитлар, 200 килограммдан маҳаллий ўғит аралаштириб солинмоқда.

Парвариш давомида культиваторларнинг ишчи органлари жўяклар юзасини кенгроқ қамраб олишига эътибор берилаётир. Норсафар Кўчкинов, Худоёр Бойқулов, Усмон Равшанов, Ғулом Мейлиев, Мамаражаб Гулмуродов, Бобоқул Қувонов, Анвар Иззатуллаев каби илғор механизаторлар касбдошларига намуна бўлишяпти.

Пахтакорларимиз экин майдонларининг ҳосилдорлигини ошириш мақсадида талай тадбирларни амалга оширмоқдалар. Биринчи навбатда бунинг учун маҳаллий ўғит тўплаш ишига эътибор кучайтирилмоқда. Маҳаллий ўғит парвариш давомида ерга солинаётир, жўякларга қўлда тўкиб чиқиш ташкил этиляпти. Айниқса, ғўза ривожи кечикаётган бу йилги шароитда маҳаллий ўғит хосияти беқиёс. Чунки маҳаллий ўғит ернинг унумдорлигини ошириш, донадорлигини таъминлаш билан бирга, тупроқда ҳароратнинг ошишига, ғўзанинг интенсив ўсишига ёрдам беради. Тракторлар, культиваторлар кучидан ҳам самарали фойдаланиш зарур. Ишлов бериш давомида тупроқ қизийди, ғўзанинг илдиз қисмига қуёш нури, ҳавонинг кириб бориши яхшиланади.

Совхозимиз меҳнат аҳли табиий офат оқибатларига барҳам бериб, ғўза парваришини агротехника талаблари даражасида олиб бориш ҳаракатида ишлаяптилар. Биз бу йил ҳам 8 минг тонналик пахта хирмонини бунёд қилиш учун барча резерв ва имкониятларга эгамиз.

М. ОРОЛОВ,
Нишон районидаги Сальвадор Альенде номли совхоз директори;
Р. МЕЙЛИЕВ,
совхоз бош агрономи.

ОСОЙИШТАЛИКНИ САҚЛАЙЛИК, БОЙ БЕРИЛГАН ИШЛАРНИНГ ЎРНИНИ ТЎЛДИРАЙЛИК

ЧИНОЗ (Тошкент области). 20 июнь. (ЎзТАГ). Чиноз районида қирққа яқин миллат вакиллари яшайдилар ва меҳнат қиладилар. Бу ерда ўзбеклар ва руслар, месхети турклари ва қрим татарлар, корейслар ёнма-ён туриб меҳнат қилмоқдалар... Улар пахта, сабзавот ва мевадан муттасил мўл ҳосил олмоқдалар, чорвачилик маҳсулотларини тобора кўпроқ етиштирмоқдалар. Фарғона областидаги фожиали воқеалар бу ерда ҳеч кимни лоқайд қолдирмади. Бугун район партия-хўжалик активларининг йиғилишида партия, совет, ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари ҳар бир миллат вакиллари хавфсизлигининг ишончли кафолотини таъминлаши, экстремистларнинг нифоқ солишга ҳар қандай уринишларининг пайини қирқиш тўғрисида гап борди.

Йиғилишда Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси М. И. Иброҳимов ва Тошкент область партия комитетининг биринчи секретари М. М. Мирқосимов нутқ сўзладилар. Улар тўпланганларга Фарғона областидаги фожиали воқеалар ҳақида гапириб бердилар, йиғилиш қатнашчиларини осойишталикни сақлашга, вазиятни беқарор қилувчи миш-мишларга қарши курашишга чақирдилар. Ҳозир қўлдан бой берилган ишларнинг ўрнини тўлдириш, турмушни тинч изга солиш зарурлиги таъкидланди. Чунки ҳар бир киши фаол меҳнат қилган шароитдагина экономикани мустаҳкамлаш, социал-маиший шароитни яхшилаш мумкин.

Йиғилиш аҳли жамиятга қарши хатти-ҳаракатларга йўл қўйиб бўлмаслиги тўғрисида гапириб, турли безори тўдаларига нисбатан қаттиқ чоралар кўришни талаб қилди. Йиғилиш қатнашчилари аҳволни нормаллаштиришнинг конкрет программасини белгилаб берган республика партия-хўжалик активлари йиғилишининг қарорини бир овоздан қўллаб-қувватладилар.

АКТИВЛАР ЙИҒИЛИШИ

АНДИЖОН, 20 июнь. (ЎзТАГ). Бугун Андижон область партия-хўжалик активларининг йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилиш қатнашчилари республика партия-хўжалик активлари йиғилиши қароридан келиб чиқадиган вазифаларни муҳокама қилдилар.

Нутқларда ҳукумат комиссияси, партия, совет, республика ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари Фарғона водийсида, Ўзбекистоннинг бошқа регионларида аҳволни барқарорлаштириш борасида кўраётган чора-тадбирлар маъқулланди. Безорилик кайфиятидаги кучлар ҳар нима қилиб бўлсада — Андижон областида ҳам тўполон, тартибсизлик чиқаришга уринаётганликлари ташвиш билан таъкидланди. Ветеранлар, ҳурматли оқсоқоллар, қаҳрамон оналар, байналминалчи жангчилар, маҳаллий Советларнинг депутатлари, жамоат ташкилотлари фаолларининг ёрдамига кенг таяниб, меҳнат коллективларида, истиқомат жойларида, айниқса, ёшлар ва студентлар ўртасида тушунтириш профилактика ишларини кучайтириш зарурлиги қайд этилди.

Андижон область партия комитетининг биринчи секретари М. М. Орипжонов активлар йиғилишида нутқ сўзлади.

ТЕРМИЗ, 20 июнь. (ЎзТАГ). Сурхондарё область партия-хўжалик активларининг йиғилишида социал-иқтисодий тараққиёт вазифаларини муваффақиятли ҳал этишга қаратилган ташкилотчилик ишларини кучайтириш масалалари кўриб чиқилди. Область партия комитетининг биринчи секретари С. Мамарасулов доклад қилди.

Сўзга чиққан кишилар Фарғона областида фожеали воқеалар содир бўлишининг айбдорлари бўлмиш безориларнинг хатти-ҳаракатларини кескин қораладилар, ҳамма жойда нормал маънавий-сиёсий муҳитни яратиш зарурлиги тўғрисида гапирдилар. Шу хусусда конкрет чора-тадбирларни белгилаган республика партия-хўжалик активлари йиғилишининг қарорлари якдиллик билан маъқулланди.

Қабул қилинган резолюцияда ҳозирги вақтда меҳнат коллективларида, аҳоли яшайдиган жойларда кенг тушунтириш ишларини авж олдириб юбориш муҳимлиги таъкидланади. Одамларнинг зарур талаблари тўла қондирилиши тўғрисида кўпроқ ғамхўрлик қилиш, хизмат кўрсатиш соҳаси фаолиятини яхшилаш, ҳуқуқ-тартиботни мустаҳкамлаш борасида чора-тадбирлар кўриш зарур.

ТАБИАТНИ МУҲОФАЗА ҚИЛИШ ЖАМИЯТИНИНГ СЪЕЗДИ

20 июнь куни Тошкентда Ўзбекистон Табиатни муҳофаза қилиш жамиятининг VII съезди бўлди. Жамият президиуми республика кенгашининг раиси, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари А. П. Романовский ҳисобот доклади қилди.

Докладда делегатларнинг нутқларида республикадаги умумий экологик вазият таҳлил этилди. Экология муаммолари ёпиқ мавзу бўлмай қолганлиги, атроф-муҳитни соғломлаштириш давр талаби эканлиги қайд этиб ўтилди. Съезд жамиятнинг аҳолини экологик жиҳатдан саводли қилиб тарбиялаш соҳасидаги ишини такомиллаштириш йўлларини белгилади, муҳитни муҳофаза қилишни кучайтириш чора-тадбирларини кўриб чиқди.

Қишлоқ хўжалик зараркунандаларига қарши курашда химиявий усуллар ўрнига биологик усулларни кенг жорий этиш, заҳарли химикатлардан ва минерал ўғитлардан фойдаланишда тартиб ўрнатиш, республиканинг ўрмон хўжалигини юксалтириш, оқава сувларни, атмосферага чиқарилаётган зарарли моддаларни тозалаш ана шундай чора-тадбирлар жумласидандир. Ушбу вазифаларни ҳал этишга жамият активларини, аҳолининг ғоят кенг табақаларини жалб қилиш зарур.

Съездда Ўзбекистон табиатни муҳофаза қилиш жамиятининг янги Устави муҳокама этилиб, қабул қилинди. Жамиятнинг республика кенгаши ва ревизия комиссияси сайланди. Съезд «Республиканинг барча меҳнаткашларига, аҳолисига!» Мурожаатнома қабул қилди, унда жумладан бундай дейилади: «Барча меҳнаткашларнинг, миллатлар ва элатларнинг куч-ғайратларини бирлаштириб, яқиндан ҳамкорлик ва ўзаро ҳамжиҳатлик қилинганидагина, биз экология муаммоларини уддалай оламиз». Табиатни муҳофаза қилишни тубдан яхшилашга доир вазифалар белгиланган резолюция қабул қилинди.

Съезд ишида Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари, республика Давлат агросаноат комитетининг раиси И. Ҳ. Жўрабеков қатнашди.

* * *

Ўзбекистон Табиатни муҳофаза қилиш жамияти республика кенгашининг мажлисида О. Алимов кенгаш президиумининг раиси этиб сайланди.

(ЎзТАГ).

• *Съезддан кейинги ўйлар*

ЭНДИ АМАЛИЙ ИШГА

Очиғини айтсам, сайловолди тарғибот-ташвиқот ишлари баҳонасида кўп йиғилишлар, митинглар қилдик. Сайловчиларга катта-катта ваъдалар бердик. Кимнинг режаси аниқ, миқёси ва қамрови кенг бўлса, халқ ўша номзод учун овоз берди.

Менинг депутатликка сайланишим ҳам осон бўлгани йўқ. Учинчи босқич сайловда ғолиб келдим. Гап сайловда ғолиб келишдамас, гап халқ ишончини қозонишда. Борди-ю, ваъдани мўл қилиб, унинг уддасидан чиқолмаса, бундан ёмони йўқ. Сайловчи ўзи сайлаган депутатни умумманфаат йўлида қанчалик жон койитиб меҳнат қилаётганига қараб баҳолайди.

Халқ депутатлари съезди тугаганига бир неча кун бўлди, мен ҳамон сайловчиларим қуршовидаман. Улар мендан съезд таассуротлари ҳақида сўзлаб беришни сўрайдилар. Съезд чинакам демократия ва ошкоралик мактаби бўлди. Ҳамма нарса очиқ айтилди. Кўп нотиқлар қишлоқ одамлари турмуш шароитини яхшилаш, етиштирилаётган деҳқончилик маҳсулотлари харид нархини ошириш хусусида тўхталдилар. Сайловчиларимга шулар ҳақида сўзласам, улар яна менга савол ёғдиришди: «Бу нарсалар қачон амалга ошади?».

Рост-да, қачон? Бир неча йиллардан бери пахта харид нархини ошириш ҳақида гап юрибди. Бошқа қишлоқ хўжалик маҳсулотларини ҳам қанчадан-қанча машаққатлар билан етиштириб арзон-гаровга сотаётирмиз. Кейинги икки-уч йилдан буён ноқулай иш шароити учун ёз ойларида қўшимча ҳақ, яъни коэффициент тўлаш ҳақида талаблар қўйиб келинмоқда. Айниқса, менинг сайлов округимдаги Термиз, Ангор, Шеробод, Гагарин районлари меҳнаткашлари учун бундай имтиёз жуда ҳам зарур. Мен бу ҳақда съездда депутатларнинг агросаноат вакиллари билан бўлган учрашувда ҳам айтдим. Ундан олдин республика миқёсида бўлган йиғилишларда ҳам бу масалага кўпчиликнинг диққатини қаратганман.

Яқинда бир гуруҳ бойсунлик чорвадорлар менга мурожаат қилдилар. «Биз, — дейишди улар, — ҳамма хўжаликларни ижара пудратига ўтказдик. Бу-ку яхши бўлди, аммо шу яхши ишга тўсиқ бўлаётган муаммолар ҳам оз эмас. Шунга сизнинг аралашувингиз зарур бўлиб турибди». Уларнинг талаблари нималардан иборат эди? Биринчи ҳамма ишни ҳал қилишда мустақиллик берилсин, дейдилар. Мустақил бўлиш учун эса иш юритишнинг маъмурий-маҳкамачилик усулидан воз кечиш керак. У ерда РАПОнинг ортиқчалиги шундайгина сезилиб қолди.

Яна бир муаммо — ем-хашак. Чорвадор район учун у нондек зарур. Озуқани кўпайтириш учун эса сув керак. Бойсунда ички дарёчалар ҳисобига сув ҳам тўплаш мумкин. Аммо тоғдан водийга тушгунга қадар йўқолиб кетадиган ўша манбаълар ҳисобига ихчамгина сув омбори қуриш масаласи кўп йиллардан бери қуруқ гап бўлиб қоляпти. Бордию, бу иш амалга ошса, бойсунликлар гўшт, сут, ёғ, тухум етиштиришни бир неча баравар ошириш имкониятига эга бўладилар.

Область қишлоқ хўжалик тармоқлари ўз-ўзини молиялаштириш ва маблағ билан таъминлаш усулига ўтиб ишлаётирлар. Бу бригада, ижара ва оилавий пудратга кенг йўл очди. Энди ҳатто пахтакор коллективлар ҳам оз ишчи кучи билан кўп маҳсулот олиш йўлларини қидиряптилар. Бу эса иш билан банд бўлмаган аҳоли сонининг кескин кўпайишига олиб келди. Кўплаб ёшлар ишламай юрибдилар. Бу, айниқса, мен депутат бўлган округда кўп. Уларни иш билан таъминлашнинг иложи бўлмаётир. Менга ҳозирнинг ўзидаёқ ўнлаб сайловчи мурожаат қилди. Афтидан, турли қайта ишлаш корхоналари, цехлари қурилишини тезлаштириш лозим. Маҳаллий саноат тармоқларини кенг ривожлантириш зарур.

Хўжалигимизда ҳам муаммолар тўпланиб қолган. Шоликорлар ўртасида уй-жойга эҳтиёж сезилиб турибди. Уларга кўрсатилаётган маиший, маданий хизмат ҳам ҳали талаб даражасида эмас. Съездда таъкидланганидек, ҳаракат қилиш даври бошланди. Энди амалий ишга ўтишимиз керак. Ишимиз самараси муаммоларнинг ҳал қилинишида намоён бўлади. Бироқ депутат бу жиддий масалаларни қандай ҳал қилиши керак? Бунинг учун у ҳали бирон йўлланмага ҳам, имкониятга ҳам эга эмас. Борди-ю, депутатнинг маҳаллий Советлар, партия ва хўжалик органлари, республика ва иттифоқ маҳкамалари билан ўзаро алоқаси қонун йўли билан мустаҳкамланса, иш бир қадар осонлашган ва муаммолар ечими ҳам тезлашган бўларди. Назаримда, халқ депутатлари йирик ва жиддий масалаларни шаҳар, район, область Советлари сессиялари, ижроия комитетлари мажлисларига қўйиш ҳуқуқига эга бўлишлари керак. Қонунда партия комитетлари, партбюро билан депутатлар алоқаси ҳам аниқ белгилаб берилган бўлиши лозим. Бу на фақат депутатнинг, балки Советларнинг ҳам обрўсини оширишга хизмат қилган бўларди.

П. ХУДОЁРОВ,
Сурхондарё область, Гагарин районидаги «Искра» совхози директори, СССР халқ депутати.

КИТОБЧА НАШР ЭТИЛДИ

«М. С. Горбачев. СССР ички ва ташқи сиёсатининг асосий йўналишлари тўғрисида. СССР халқ депутатлари съездидаги доклад ва якунловчи нутқ. 1989 йил 30 май; 9 июнь» китобчаси босмадан чиқди.

Китобчани Сиёсий адабиёт нашриёти босмага тайёрлади ва «Красний пролетарий» босмахонасида чоп қилинди.

(ТАСС).

ПАРТИЯ АХБОРОТИ

ИЛҒОРЛАР КПСС АЪЗОЛИГИГА

Усмон Юсупов район партия ташкилотлари ўз сафларини энг муносиб, қайта қуриш жараёнида актив иштирок этаётган кишилар ҳисобига ўстириб бормоқда. Яқинда район партия комитетининг бюро мажлисида Калинин номли совхоз сут соғувчиси Жамила Қобиловага юксак ишонч билдирилди. У КПСС аъзолигига кандидатликка қабул қилинди. Бунга у фидойилиги, қарамоғидаги сигирлар маҳсулдорлигини тобора ошириб бораётгани туфайли эришди.

Шунингдек, райком бюросида «КПСС XXVII съезди» совхози ишчиси Неъматжон Зокиров ҳам партия аъзолигига кандидатликка қабул қилинди. «ВЛКСМ XVII съезди» совхозининг ишчиси Насриддин Яҳёев, Автономов номли совхоз механизатори Шокиржон Ҳамзаев, 35-совхоз касаба союз комитетининг раиси Абдураҳим Пардаевлар эса партия аъзолигига қабул қилиндилар.

Э. МУСАЕВ.

БОШЛАНҒИЧ ТАШКИЛОТ ЧЕТЛАБ ЎТИЛМАСИН

Олтинсой район партия комитети КПСС Марказий Комитетининг «Коммунист раҳбарлар ҳатти-ҳаракатларига оид масалаларни қараб чиқишда бошланғич партия ташкилотлари ролини ошириш ҳақида»ги қарорини бажаришда сусткашликка йўл қўймоқда. Оқибатда коммунист-раҳбарнинг нима сабабдан жазо чораси олганлиги ҳақида у ишлаётган жойдаги коммунистлар бехабар қолмоқдалар. Бу эса партиявий интизомнинг бўшашиб кетишига, топширилган иш участкаси учун раҳбар масъулиятининг сусайишига олиб келаётир.

Яқинда ушбу масала область партия комитети бюросида муҳокама қилинди. Унда райком ўз иш усул ва услубини секинлик билан қайта қураётгани, аксарият ҳолларда коммунист раҳбарларга партиявий жазо беришда бошланғич партия ташкилотлари четлаб ўтилаётгани таъкидланди.

Область партия комитети бюросида район партия комитетининг биринчи секретари А. Тўрақуловга бошланғич партия ташкилотларига раҳбарликни яхшилаш ва бу борада йўл қўйилган нуқсонларни бартараф этиш топширилди.

ЭЪТИБОРСИЗЛИК

Шўрчи районидаги Ленин номли ўрта мактабнинг 9-синф ўқувчиларидан 35 нафари Боботоғ ўрмон хўжалигига қарашли Файзоба участкасидан сайр қилиб қайтаётганларида фожиа содир бўлди. Одам ташишга мослаштирилмаган автодўкон машинаси жарга ағдарилиб тушди. Икки ўқувчи ҳалок бўлди, қолганлари турли даражада жароҳат олдилар.

Область партия комитети зудлик билан фожиа сабабларини ўрганди ва райкомнинг биринчи секретари Қ. Эшбоев ахборотини тинглади. Бу эътиборсизликка партиявий баҳо берилди: меҳнаткашлар ва ёшларнинг хавф-хатарсиз маданий ҳордиқ чиқаришларини таъминлашда район партия, совет ташкилотлари, автоинспекция етарлича ғамхўрлик кўрсатмаганлиги таъкидланди. Барча мутасадди ташкилотларда бу соҳада рўй бераётган нуқсонларга барҳам бериш энг муҳим вазифа қилиб қўйилди.

Н. ХАЙИТҚУЛОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ПАРТИЯ САФИДА 50 ЙИЛ

Қарши районида меҳнат ва Улуғ Ватан уруши ветерани, республика миқёсидаги шахсий пенсионер, коммунист Яхши бобо Омоновни ҳамма танийди, ҳурмат қилади. У сидқидилдан қилган ҳалол меҳнати туфайли оддий чўпонликдан Бешкент район Совети ижроия комитети раислиги лавозимигача кўтарилди. Кейинги пайтларда 18 йил Карл Маркс номли колхозга (ҳозир совхоз) раислик қилди. Ҳозир Яхши бобо қарилик гаштини сурмоқда. Яқинда совхоз коммунистларининг очиқ партия йиғилишида Яхши Омоновга «КПСС сафида 50 йил» нишони ҳамда гувоҳномаси топширилди.

Х. НАЗАРОВ.

Партия турмуши: сўзимиз қандай из қолдиряпти

РАСМИЯТЧИЛИКДАН ВОЗ КЕЧИБ

Сўх зонасидаги қишлоқлар ўзига хос миллий хусусиятларга эга. Сўх область ва район марказларидан хийла олисда жойлашган. Бу ерда социал-иқтисодий тараққиёт ҳам бошқа районлардагига нисбатан суст. Тоғлар орасидаги кичкина водийда 45 мингга яқин аҳоли яшайди. Уларни уй-жой, озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш каби муаммолар кескин бўлиб турибди.

Бу ва талай бошқа муаммолар бошланғич партия ташкилотидан энг аввало идеология ишини ривожлантириш, коллективда оммавий-сиёсий ва тарбиявий ишларни янгича тарзда олиб боришни талаб қилади. Энди одамларни илгаригидай ваъдабозлик, маъмуриятчилик билан ишонтириб бўлмайди. Идеология иши одамлар онгига аниқ, ишончли фактларга асосланган лекция ва суҳбатлар билан таъсир кўрсатишдангина иборат эмас. Ҳар бир учрашув, партия йиғилиши, суҳбат ёки лекция бир томоннинг чиқишидангина иборат бўлиб қолмай, тингловчиларнинг ҳам фаол иштирокида ўтиши керак.

Ҳозир совхозда иш олиб бораётган пропагандист ва агитаторлар яқин-яқингача дала шийпонлари, чойхона ёки клубга бириктиб қўйилар, уларнинг фаолияти эса кўпинча ана шу шийпонлар деворларига турли хил шиорлар ёпиштириш, чақириқлар ёзиш билан чекланиб қоларди. Нари борса, у деҳқонларга газета ва журнал ўқиб бериши, янгиликларни шарҳлаши мумкин эди. Қизиғи шундаки «Энг яхши агитатор» номи агитация ва пропаганда ишларини жонли, қизиқарли олиб борган шахсга эмас, балки ўзига қарашли дала шийпонини чиройли безаётган «агитаторга» бериларди.

Хўжаликнинг кундалик ҳаётида рўй бераётган янгиликлардан йироқ бўлган бу «сиёсий жангчилар» деҳқонни қизиқтирган, совхоз фаолиятига оид, соф иқтисодий масалалар хусусидаги саволларга батафсил жавоб беришдан ожиз эдилар.

Совхоз партия комитети агитация-пропаганда ишларидаги бу хил эскича услублардан воз кечди. Сиёсий ва иқтисодий ўқувлар, ягона сиёсий кунларни ўтказишга фақат мутахассисларни сафарбар эта бошладик. Улар лекция ва суҳбатлар давомида бевосита хўжаликка оид муаммолар, совхоз меҳнаткашлари олдида турган вазифалар ёки ҳозир амалга оширилаётган ижара пудрати ҳақида деҳқонларга тўлароқ маълумот бермоқдалар. Агроном А. Қурбонов, бўлим бошқарувчиси Д. Юнусов, зоотехник Ф. Мамадиев, бухгалтер М. Мамажонов каби пропагандистларимиз тингловчилар меҳрини қозонишган. Бундан ташқари ҳар бир лекция ва суҳбатдан сўнг тингловчилардан тушган таклиф ва мулоҳазалар совхоз партия комитетига етказилмоқда. Бу таклифлар алоҳида рўйхатга олиниб, ўрганиб чиқиляпти ва уларни бажариш муддатлари белгиланмоқда. Пропагандист муаммонинг қандай ҳал этилганлиги ҳақида келаси сафар ўз тингловчиларига ахборот бериши йўлга қўйилди.

Совхоз касаба союз комитетининг раиси Т. Дадабоев М. Горький номли бўлимда сиёсий ўқув раҳбари. Машғулотлардан бирида тингловчилар Чумоқчи қишлоғида типовой боғча қуриш масаласини кўтардилар. Тингловчиларнинг талабини ҳал этиш совхоз партия комитетига ҳавола этилди. Чиндан ҳам бу қишлоқда боғча қурилиши жиддий эҳтиёжга айланиб қолган эди. Маъмурият ёрдами ва ҳашар йўли билан бу ерда тез орада 140 ўринли замонавий боғча биноси қуриб битказилди. Қишлоқларни ободонлаштириш, аҳолини тоза ичимлик сув билан таъминлаш ва бошқа бир қатор муаммолар ҳам мана шундай суҳбатларда кўтарилган эди. Уларни амалга ошириш изчил назорат қилиб бориляпти.

Идеология иши расмиятчиликнинг ҳар қандай кўринишидан ҳоли бўлгандагина самарага эришилади. Афсуски, партия ташкилоти фаолиятида қоғозбозлик ҳоллари ҳамон давом этиб турибди. Бошланғич партия ташкилотининг ўзида ўнлаб турли комиссиялар мавжуд. Кўпинча амалий самараси кам бўлган бундай комиссиялар ишга фақат зарар етказяпти.

Масалан, партком ҳузурида маъмурият фаолиятини назорат қилиш комиссияси мавжуд. Унинг раиси, аъзолари, ўз иш плани бор. Бироқ раҳбар фаолиятини коллектив назорат қилаётган, ошкоралик ва демократия шароитида бундай комиссиянинг ҳожати борми-кин? Ахир, ҳар бир коммунист, оддий ишчи раҳбарни бемалол танқид қилиши мумкин. Бунинг устига халқ контроли, ишчи контроли, ревизия комиссияси, қолаверса партия юқори органларининг тегишли партия комиссиялари ҳам мавжуд. Биз бошланғич партия ташкилоти маъмурият фаолиятини назорат қилиш комиссиясини тугатишга қарор қилдик. Бу билан КПСС Уставига хилоф иш қилмадик, деб ўйлайман, аксинча қуруқ, қоғоздагина иш кўрадиган комиссияда банд бўлган коммунистларни бошқа соҳаларга жалб эта олдик.

Сўхда асосан тожик миллатига мансуб кишилар яшайди. Бошланғич партия ташкилотидаги 460 нафар коммунистдан 4 киши бошқа миллат вакиллари холос. Лекин бизда партия Программаси, Устави ва бошқа партия ҳужжатларининг тожик тилидаги нусхалари йўқ. Ҳолбуки Сўхдаги 21 та мактабнинг ҳаммасида дарслар тожик тилида ўқитилади. Ёшларимиз партия ва комсомол сафига киришга тайёрланишда тилни яхши билмасликлари сабабли анча қийналиб қолишяпти. Кези келганда биз тожик тилида телекўрсатувлар томоша қилолмаётганлигимизни ҳам айтиб ўтмоқчиман. Сўх зонасида Душанба телевидениеси кўрсатувларини олиб берадиган ретранслятор ўрнатиш масаласи ҳамон муаммо бўлиб келяпти.

Идеология ишини ташкил этишда ҳар бир жойнинг ўзига хос хусусиятларини эътиборга олиш лозим. Амалда эса ундай бўлиб чиқмаяпти. Ўтган йили совхозга «Билим» жамиятининг 20 дан ортиқ лектори келди. Афсуски, улардан фақат 4 кишигина тожик тилини биларди, холос.

Партиявий иш ижодий изланишни талаб қилади. Совхоз партия комитети ҳузурида коммунистларнинг бошланғич партия ташкилоти структурасини такомиллаштириш, оммавий-сиёсий ишларни қайта қуриш, идеология ишининг самарали бўлишини таъминлаш юзасидан фикр-мулоҳазалар учун махсус қути ташкил қилганмиз. Коммунистлар ва оддий меҳнаткашлар Фарғона воқеаларидан сўнг айниқса, ёшлар ўртасида оммавий-сиёсий ва тарбиявий ишларни маҳаллий шароитлардан келиб чиқиб олиб боришни, шу соҳада қабул қилинган қарорлар ижросини қатъият билан амалга оширишни кўпроқ таклиф қилмоқдалар. Уларнинг бу таклифлари, албатта, комитет мажлисларида муҳокама этилиб, эътиборга олиняпти.

Б. ОБИДЖОНОВ,
Риштон районидаги «Сўх» совхози партия комитетининг секретари.

АМАЛИЙ АЛОҚА

Тошкент области, Олмалиқдаги химиклар саройида ўтказилган кўргазмада Хитой Халқ Республикасида тайёрланган мингдан зиёд турдаги кенг халқ истеъмоли товарлари намойиш этилмоқда. Уларнинг ичида шахсий компьютерлар, турли радиоаппаратуралар, қурилиш материаллари, маиший хизмат техникаси ҳамда болаларнинг кийим-кечаклари бор. Буларнинг барчасини Суар Хитой импорт-экспорт савдо кампанияси химия заводи ходимларига таклиф этдилар. Улар керакли товарлар учун буюртмалар беришади.

Икки йилдирки, Суар фирмаси ва Олмалиқ химиклари амалий ҳамкорликда меҳнат қилишмоқда. Олмалиқликлар Хитойга минерал ўғитлар жўнатишмоқда. Хитойдан эса саноат моллари олиб келиниб, заводдаги фирма магазинида сотилмоқда.

Суратда: Хитой Халқ Республикаси вакили Лю Сюе-и завод ходимларини ўз мамлакати товарлари билан таништирмоқда.

Р. НУРИДДИНОВ сурати
(ЎзТАГ).

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»ГА ЖАВОБ БЕРАДИЛАР

ЎЗБЕКИСТОН ССР АВТОМОБИЛЬ ТРАНСПОРТИ ВА ЙЎЛ ХЎЖАЛИГИ МИНИСТРЛИГИ:

— Олтинкўл районидаги «1-Май» колхозида яшовчи А. Қосимовнинг Чинобод шаҳар 102-автокорхонаси ҳайдовчилари йўловчилар ҳақига хиёнат қилишаётгани ҳақидаги хати юзасидан текшириш ўтказилди. Унда баён этилган фактлар қисман тасдиқланди. Автобус ҳайдовчилардан М. Охунов, Р. Қорабоев 18-совхоздан «Гулистон» автовокзалигача 36 нафар билетсиз йўловчини (жами 34 сўм 20 тийинлик) ташиган.

Чинобод АТП маъмурияти буйруғи билан ҳайдовчилар М. Охунов, Р. Қорабоев автобус ҳайдашдан четлатилди ва уч ой муддат билан кам ҳақ тўланадиган ишга ўтказилди.

«Гулистон» автовокзали маъмуриятига 18-«Фарғона» совхози йўловчиларига билет сотиш учун касса очиш вазифаси топширилди. «Сирдарьятранс» ишлаб чиқариш бирлашмаси автобус маршрути устидан назорат ўрнатди.

САМАРҚАНД ОБЛАСТЬ ХАЛҚ ТАЪЛИМИ БОШҚАРМАСИ:

— Нурота районидаги 18-мактаб 6-синф раҳбарининг педагогикага зид ҳатти-ҳаракатлари тўғрисидаги ариза кўриб чиқилди. Унда кўрсатилган фактлар асосан тасдиқланди. Ҳақиқатан ҳам синф раҳбари Л. Гукова камчиликка йўл қўйган.

Бу масала муҳокама қилиниб, Л. Гукова синф раҳбарлиги вазифасидан бўшатилди. Пионер ва ўқувчилар ўртасида тарбиявий ишларни бўшаштириб юборганлиги учун бош пионервожатий Ш. Шукуровага ҳайфсан эълон қилинди.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОҒЛИҚНИ САҚЛАШ БЎЛИМИ:

— Оржоникидзе районидаги Қибрай поселкасида яшовчи Ж. Умаровнинг районда медицина хизмати кўрсатишда камчиликларга йўл қўйилаётганлиги тўғрисидаги хати текширилди.

Ж. Умаров район марказий касалхонаси 1-терапия бўлимида даволанган пайтда беморга етарли эътибор берилмаган.

Район марказий касалхонаси бўйича чиқарилган буйруққа мувофиқ, беморга етарли эътибор бермаганлиги ва камчиликларга йўл қўйганлиги учун терапия бўлими мудири С. Аҳмедовага, терапевт Т. Велишаевага, бўлим мудири М. Ирматова ва Х. Раҳимовга маъмурий чора кўрилди.

ЖАРҚЎРҒОН РАЙОН АЛОҚА ТАРМОҒИ:

— Ҳарбий хизматчи Б. Қурбоновнинг Н. Боймуродов номли колхознинг Оқтепа участкасида яшовчи ота-онасига хатлар ўз вақтида етказиб берилмаётганлиги тўғрисидаги хати текширилди. Унда баён этилган фактлар тасдиқланди.

Оқтепа алоқа бўлими почтальони Х. Пардаев ўз вазифасига совуққонлик билан муносабатда бўлганлиги учун маъмурий ва моддий томондан жазоланди: унга ҳайфсан берилди ва бир ойлик мукофотидан маҳрум этилди.

• Мамлакатлар ҳамкорлиги — халқлар ҳамкорлиги

ТОЖМАҲАЛДАН РЕГИСТОНГАЧА

Репортаж

Тожмаҳални рост айлашда турк қаламгирлари, форс фидойилари, фаранг кошинбандлари, чин заҳматкашлари... қатнашган. Бу асрий-азалий, дунёвий ҳамкорликнинг ўзига хос кўриниши эди.

Жавоҳарлал НЕРУ
(«Умумжаҳон тарихига назар» китобидан).

●

Самарқанд ва Бухорода ҳинд қурувчилари — замонасининг меъморлари бунёд этаётган бинолар мозий билан бугуннинг занжирини боғлади. Бу ўзимизнинг ҳашарнинг дунёвий кўринишидир.

Ш. АБДУЛХАИРОВ,
СССР Госкоминтуристнинг Самарқандда қурилаётган объектлари дирекцияси директори.

●

Оддий репортажнинг бундай бошланишига ажабланманг. Чунки ҳар қандай ҳикмат, ҳар қандай башорат, пур маъно гаплар оддийликнинг олмос қирраларидир. Жавоҳарлал Нерунинг 1949 йил Лондон нашридан рус тилига ўгирилиб, бу йил «Прогресс» нашриётида босилган «Умумжаҳон тарихига назар» китобининг биринчи жилди Самарқандга етиб келди. Биз қадимий Регистон қаватида қад ростлаётган янги меҳмонхона қурилиши ёнига келганимизда қоровул йигит Ҳамдамнинг қўлида шу китобни кўрдик.

— Рус тилини биласизми?

— Оз-моз. Аммо бу китоб жаноб Рамуга тегишлидир. У киши қурилиш майдончаси тарафда.

Таржимон йигит Сергей Борисович Шепенев олдин Шамил Абдулхаировга учрашишимизни маслаҳат берди. Шамил Юсупович мухбирлар билан учрашавериб «пишиб» кетганга ўхшайди, дарров муддаога кўчди.

— СССР Госкоминтуристи 1987 йилнинг 2 июнида Ҳиндистоннинг «Марсен энд тубро лимитед» фирмаси билан битим тузди, — деди у. — Ўша йили сентябрь ойида қурилиш майдончаси меҳмонларга топширилди. Қурилиш 36 ой давом этади. 1990 йилнинг тўртинчи кварталида меҳмонхона сайёҳларни қабул қилади.

— Эшитишимизча, бу 500 ўринли меҳмонхона қурилгач, тағин иккинчиси бошланар экан...

Эшик очилиб икки киши киради, саволимиз чала қолади.

Бу киши ўринбосарим Абдурасул Иброҳимов бўладилар, — дея улардан бирини таништиради Шамил ака.— Цемент нима бўлди? — Энди у ўринбосарига савол беради.

— Эртага тўрт машина цемент келади. Тошкент билан ҳам гаплашдим, тағин икки машина...

— Хайрият! Мухбир билан жаноб Раму ҳузурига киришим кераклигини ўйлаб, юрагим увушиб турганди... Биласизми? — Энди у менга юзланади. — Қурилиш материалларини вақтида етказиб беролмаяпмиз. Яқинда Ўзбекистон ССР Министрлар Совети бу масалани яна кўриб чиқди. Ахир, Самарқанддаги 5-қурилиш тресті фақат апрель ойида 300 куб метр керамзит бериши керак эди. Бир килограмм ҳам бермади. 1200 куб ўрнига 820 куб метр қум, 2200 куб ўрнига атиги 282 куб-метр майдаланган тош етказиб беришди. Цемент ҳам вақтида келмаяпти. Ёнилғи-мойлаш материаллари олиш ҳам олтмиш фойизга бажариляпти, холос.

— Демак, ўзимизнинг қурилиш участкаларимиздаги ҳол бу ерда айнан такрорланмоқда.

— Ҳа, қурилиш 5-6 ойга кечикмоқда. 4-5 ой фирма айби билан лойиҳалаштириш кечиктирилди. Бир ой забастовка бўлди. Ишчилар январда ишламадилар. Қолган муддат бизнинг айбимиз билан «дунёга келди». Бу эса валюта, пул, олтин, жарима!

— Мен иккинчи объект ҳақида...

— Иккинчи меҳмонхона ҳақида ҳам бир нарса дейиш қийин. Чунки бу объектдан кейин 150 ўринли махсус автокорхона қурилиши бошланади...

Мен суҳбат жараёнида хонани кузатаман. Ҳиндлар қурилишни ўзларига иш жойи ҳозирлашдан бошлашибди. Темир конструкцияли, бир қаватли бу бинога киришингиз билан шифтга осиғлиқ иситгичларга кўзингиз тушади. Дарров сизга тушунтиришади: «Табиатдан ибрат олинган. Қуёш пастдан эмас, юқоридан нур сочади. Бунда ҳарорат баланд бўлади». Кейин катта хонадаги сокинлик сизни ҳайратга солади. Етти-саккиз киши ишлаб ўтирибди, лекин жимлик. Ҳамма электрон ҳисоблаш асбоблари билан «гаплашади».

— Мен сизга яна бир-икки рақамларни айтмадим. Ёзиб олинг, кейин телефон қилиб юрасизми? — дейди Шамил Юсупович. У ҳам ҳамкасбларидан вақтни тежашни ўрганган. — Бу қурилиш жами 30,8 миллион сўмга тушади. Биринчи классли «А» типидаги меҳмонхона бўлгани учун ҳам харажат узоғи билан 5—6 йил ичида қопланади.

Ташқарига чиқамиз. Вақтинчалик ишхона ёнига гул кўчатлари ўтказилиб, парваришланган. Ҳаммаёқ саранжом-саришта. Кечагина ёғингарчилик бўлган бўлса-да, оёғингизга гард юқмайди. «Мерседес» машиналари ёнидан ўтиб, юқорига кўтариламиз. Минорага ўхшаш сариқ рангли йирик айлана ёнида тўхтаймиз.

— Бу бетон заводи, — дейди қурилиш инженери Рау. — Биз бетонни шу ерда ҳозирлаб, ҳамма ишни шу ерда бажарамиз.

Чап томонда улкан қурилиш майдони. Минглаб, балки миллионлаб йўғон симлар осмонга «интилиб» турибди. Одамлар симларни ўртада қолдириб, опалубка (ёғочтиргак)лардан девор ясашади. Машина бетон қуяди. Шу зайл деворлар чўзилиб бораверади.

Бетон деворга ҳавас билан боқасиз. Шу қадар силлиқ, шу қадар текиски, шу зайлда турса ҳам ажойиб ҳуснбахшлигини йўқотмайди.

— Биз ҳатто опалубкаларни ҳам ўзимиз олиб келдик, — суҳбатга қўшилади планлаштириш бўйича инженер Рой Мэтю. — Одамлар учта участкада ишлашяпти.

— Иш неча соат давом этади?

— Ҳар ким истаганча. Саккиз соатдан кейин бир ярим баравар ҳақ тўланади. Кечаси ишласа, икки ҳисса ҳақ олади. Хуллас, бу ерга ишлаш учун келганмиз.

Қурилиш майдонини айланиб, бошқарувчи жаноб Раму ҳузурига кирамиз. У дарров визит карточкасини беради. Унда: **Н. В. РАМУ, қурилиш бошқарувчиси. Ларсен энд тубро лимитед Мадрас — 600089, Октябрь 60 йиллиги кўчаси, 17. Самарқанд — 703048»** деб ёзилган. Ҳа. Рамунинг икки жойда, икки юртда уйи бор. Визит карточкасида учинчи адрес ҳам битилган. Бу қурилиш майдони адресидир.

— Асосий вақтим шу ерда ўтади-да, — ҳазиллашди у.

Раму қўнғироқни босиб хизматкорни чақирди. У дарров ширин чой олиб кирди ва тавозе билан қуйиб чиқиб кетди.

— Марҳамат, эшитаман, — деди Раму бошидаги оқ каскани олиб телефонларнинг ортига қўяркан.

— Қурилиш кечикаётган экан, демак муддат...

— Гап муддатда эмас, сифатда. Лекин биз ўз айбимиз билан ўтказиб юборилган вақтни «қувиб етамиз». Айтилган сўз — қонун.

— Жаноб Раму январь ойидаги воқеалар сир эмасми?

— Забастовкани назарда тутаётган бўлсангиз, сир эмас.

— Сабаби нимада?

— Биринчидан, об-ҳаво ишчиларни қийнаб қўйди. Бунақа совуқ бўлишини ҳаёлга келтирмаган эдик. Улар иссиқ кийим харид қилиб беришимизни сўрашди. Кейин бу ерда нарх-наво баланд. Иш ҳақини оширишни сўрашди.

— Талаблари қондирилдими?

— Бўлмаса-чи? Акс ҳолда иш юришмас эди. Биласизми, иссиқ кийимлар ҳам зараримизга «ишлади». Иссиқ кийинган ишчилар анча суст ҳаракат қиладиган бўлишди (у кулади). Қарангки, май ойида ҳам қор, совуқ...

— Қайта қуриш, демократия, ошкоралик хусусидаги фикрингизни билмоқчи эдим.

— Мен қурувчиман. Сиёсатга аралашмайман. Умуман гапдан ишни афзал биламан.

— Демак, беҳудага вақтингизни оляпмиз, шекилли.

— Бу ҳам иш. Мен мухбир билан гаплашдим, деб ён дафтаримга ёзиб қўяман (у яна кулади).

— Самарқанд сизга ёқдими?

— Қадимий Самарқанд — Ҳа. Замонавий Самарқанд— йўқ. Фикримни шарҳламайман. Буни ўзингиз ҳам билсангиз керак. Бобурийлар заминида архитектура бағоят ривожланган бўлиши керак, деб ўйлагандим. Қарангки, бир пайтлар бизнинг юртга Бобур бориб қурилиш қилганди, бугун эса биз унинг юртидамиз. Бу анъана йўқолмаслиги керак. Биз Самарқандга ўзига хос Тожмаҳал қуриб берайлик, сиз эса бизга Регистон... Биз қураётган меҳмонхонадан Регистонгача бир қадам. Тожмаҳал ва Регистон оралиғи ҳам бир қадам бўлмоғи зарур. Зеро, дўстлик масофа билмас, дейишади-ку?!

Вақтини олганимиз учун жаноб Рамуга узр айтиб, ташқарига чиқамиз. Қоровул Ҳамдам ҳамон Нерунинг китобини варақлаяпти.

— Бу жуда зўр китоб! Дўстлик ҳақида, — дейди у биз билан хайрлашар экан.

Ҳа, дўстлик китоблари, Ҳамдам айтмоқчи, боқий, абадул-абаддир!

Ж. МАМАТОВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

• Факт ва шарҳ

Янги ҳаво йўллари

БУХОРО, 19 июнь. (ЎзТАГ мухбири). Янги ҳаво йўли: Сухуми — Киев — Бухоро ва Бухоро — Киев — Сухуми ҳаво йўли ишга тушди. ТУ-154 пассажир самолёти ана шу янги йўлда учиб, биринчи марта Бухорога келиб қўнди. Кема командири В. Ивановнинг хабар қилишича, граждан авиацияси Меҳнат Қизил Байроқ орденли Украина бошқармасининг машиналари ана шу йўл бўйлаб ҳафтасига икки марта учадилар. 11 минг метр баландликда бўладиган парвоз қарийб тўрт соат давом этади. «Ана шу парвоз олдидан Парижга учган эдим. Шундан кейин Бухорога учиш ҳақида топшириқ бердилар. Мен уни мамнуният билан қабул қилдим, деди биринчи класс учувчиси В. Иванов. Ўзбекистон — менинг иккинчи Ватаним. Бу ерда, 25 йил илгари учиш билан шуғуллана бошлаган, маҳаллий ҳаво йўлларида АН-2 самолётини бошқарган эдим. Ўшандан буён ана шу замин нафасини, бағри кенг, саховатли кишиларни унутмайман».

Бухоролик йўловчилар бу ёз фаслида бошқа ҳаво йўллари ҳам очилганлигини эшитиб хурсанд бўлишди. Ҳозир самолётлар Минводи ва Ленинград шаҳарларига қатнаб турибди. Минск, Ботуми, Олмаота, Свердловск шаҳарларини ҳам учиш жадвалига киритиш режалаштирилмоқда. «Аммо ички ҳаво йўлларида ҳали ҳам билет етишмайди, деди пассажирлар ташиш бўлимининг бошлиғи Т. Баҳромов. Ёқилғи етишмаслиги натижасида тўртта рейс қисқартирилган Бухоро — Тошкент маршрутига талаб жуда катта бўлмоқда. Рейслар қисқариши оқибатида йўловчилар ташиш камаймоқда. 1980 йилда биз 364 минг йўловчига хизмат қилган эдик. Бу йил эса ана шу кўрсаткич 164 мингга тушиб қолди».

* * *

Граждан авиацияси Ўзбекистон бошқармасидан хабар қилишларича, бу ёз фаслида ҳаво йўлларига билетлар кескин етишмаслигини бироз камайтиришга ҳаракат қилинмоқда.

Ёзги мавсум вақтида Ўзбекистон — Магадан ва Владивосток шаҳарлари билан бевосита ҳаво йўли орқали боғланди. Киевга Фарғона ва Наманагандан Урганч орқали самолётлар учмоқда. Бухородан эса Ленинградга Қозон орқали борилади. Ана шу янги ҳаво йўлларининг бир қисмини Граждан авиацияси Ўзбекистон бошқармасининг учувчилари ўзлаштирдилар (масалан, самарқандлик учувчилар ўзларининг ТУ-154 самолётлари билан илк бор тўғридан-тўғри Москвага учишди), кўпгина ҳаво йўлларида эса ўзбекистонлик учувчиларнинг Украина, Қозоғистон, Ленинград бошқармасидаги ҳамкасблари, Сибирь, Волга бўйи, мамлакатнинг бошқа регионлари учувчилари ишламоқдалар.

(ЎзТАГ).

Қишлоқ хўжалик техникаси:

У ҚАНДАЙ БЎЛИШИ КЕРАК?

Мамлакат турли регионларида қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши соҳасида ишлаётган етакчи мутахассислар Бутуниттифоқ мувофиқлаштириш кенгашида шу масалани муҳокама қилдилар. Кенгаш Янгийўл (Тошкент области) яқинидаги «Средазсельхозмеханизация» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси базасида ўтказилди. Замонавий талабларга жавоб берадиган машиналар системасини ишлаб чиқиш борасидаги ташкилий ва методик муаммолар муҳокама қилинди — техника экология талабларига жавоб берадиган, сувни тежовчи технологиялардан самарали фойдаланишга кўмаклашадиган бўлиши керак. Ижарачи деҳқонлар учун машиналар яратиш, пахта терувчи янги агрегатларнинг характеристикалари масалалари ҳам тилга олинди.

Кенгаш қатнашчилари ер ҳайдовчи машиналар ва терим техникасининг янги намуналари билан танишдилар, бирлашма ёрдамчи хўжалиги далаларида бўлдилар.

ЯНГИЛАНИШ ЙЎЛИДАН

Тўрақўрғон районидаги «Ўзбекистон» колхози кейинги йилларда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш борасида катта ютуқларга эришаётир. Бу ерда хўжалик юритишнинг турли формаларини қўлланиш туфайли зафарларга йўл очиляпти. Кейинги бир йил ичида 21 та пудратчи бригада ёнига 91 оилавий, 25 кооператив ва 2 та ижарачи коллектив қўшилди. Буларнинг барчаси хўжаликка катта фойда келтирди.

Даромадга яраша буромад, деганларидек, колхозчиларнинг маиший аҳволини яхшилашга анчагина маблағ сарфланяпти. Ўтган йилнинг ўзида колхоз ҳисобидан 280 ўринли болалар боғчаси, 125 ўринли касалхона, пионерлар лагери фойдаланишга топширилди. Уч километр жойга газ ўтказилди, 30 километрли йўл асфальтланди. Одамларнинг томорқалари кенгайтирилди. Якка тартибдаги қурилишлар сони кўпайди. Бунинг учун етарли маблағ ажратилди.

Колхоз раиси, XIX Бутуниттифоқ партия конференцияси делегати Пўлат Қосимов энди пахта яккаҳокимлигини бартараф этиш йўлларини изламоқда. Шу мақсадда пахта учун ажратилган майдонлар 100 гектарга қисқартирилди. Деҳқонлар эса ҳосилдорликни ошириш ҳисобига аввалгидек мўл пахта олишга ваъда беришди. Колхоз деҳқонлари «деҳқонга фармон бериш керакмас» деган ленинча принципга амал қилаётирлар. Натижада улар тобора ернинг ҳақиқий хўжайинига айланиб бормоқдалар.

Сиз юқорида яна бир муаммо ҳал этилаётганлигини кўриб турибсиз. Чапдан ўнгга — Тўрақўрғон район партия комитетининг секретари Т. Холматов, колхоз раиси П. Қосимов, «Шаҳанд» қишлоқ Советининг раиси Х. Азимов, қишлоқ участка касалхонасининг ходими Р. Аисова ва Тўрақўрғон район партия комитетининг иккинчи секретари З. Мамажонов.

Б. ЮСУПОВ сурати (ЎзТАГ).

ЧОРВАЧИЛИК — ОЗИҚ-ОВҚАТ ПРОГРАММАСИНИНГ МУҲИМ БЎҒИНИ

ЯККА ДЕҲҚОН ХЎЖАЛИГИ НИМАГА ҚОДИР?

Энди 41 баҳорни қаршилаган Дўстмурод Шукуров қишлоқда туғилиб ўсган. Асли касби агроном. Бундан олти йил муқаддам бутифос[...]нинг саломатлигига зарар е[...]азди. Анча вақт ишга ярокқсиз — инвалид бўлиб қолди. Давлат томонидан пенсия тайинланди. Ҳалол меҳнатда суяги қотган Дўстмурод пен[...]я пулига тўққиз кишилик [...]илани тебратиш осон бўлмаслигини тушунарди. Шунинг учун анча куч-қувватга тўлиб, ўзини бардам сеза бошлагач, кўпдан бери дилига тугиб қўйган фикрини оила аъзолари ўртасига ташлади. Барчанинг гапи бир жойдан чиқди. Хонадонда мол боқишга аҳд қилишди. Умр йўлдоши Шарбатхон бош-қош бўлди. Фарзандлари ёнига кирди.

Шундай қилиб, 1988 йилнинг баҳорида бозордан ҳар бирининг тирик вазни 400 килограммдан келадиган иккита новвос олиниб, бўрдоқига боқилди. Йил охирига келиб, бу молларнинг ҳар бири 770 килограмм тош босди. Уларни колхозга 2,2 минг сўмга пуллашди. Натижада оила бюджетига минг сўм пул қўшилди.

Бундан руҳланган Дўстмурод ўтган йил охирида ўзи яшаб турган А. Навоий номли колхоз правлениесига якка деҳқон хўжалигини кенгайтириш тўғрисида таклиф киритди. Раис — [...]кам Комилов Дўстмуроднинг таклифини қўллаб-қувватлади ва деҳқон хўжалигини сут йўналишида режалаштиришни тавсия қилди. Колхоз мададини сезган Дўстмурод ўша ҳафта шахсий машинасини сотиб, жами жамғармаларини тўплаб, 17 бош қорамол, шу жумладан 7 бош сигир сотиб олди. Жорий йилнинг 17 январидан бошлаб А. Навоий номли колхоз правлениеси билан икки йилга мўлжалланган шартнома юзага келди ва имзоланди.

Шартномага асосан колхоз томонидан ҳар бош қорамол учун 0,2 гектар ер ижарага берилди, шунингдек керагича озуқа ва техника ажратиш, молхона қуриб бериш кўрсатилган. Масалан, якка хўжалик колхоз автомашинасидан фойдаланиб, бир тонна-километр иш бажаргани учун 30 тийин, тракторлардан бир соат мобайнида фойдаланса 2 сўм 50 тийин пулни колхозга тўлаши кўзда тутилган. Якка деҳқон хўжалиги ўз навбатида бир йилда 12 тонна сут ва икки тонна гўшт етиштириб колхоз орқали давлатга сотишни зиммасига олади. Агар шартнома бажарилмаса у 4 процент миқдорда жарима тўлайди, ошириб бажарилса, қўшимча мукофот олади. Айни пайтда оила хўжаликни янада ривожлантириш учун кредитга эҳтиёж сезса, колхоз томонидан қисқа муддатлик ссуда бериш шартномада белгилаб қўйилган, унинг учун 2 процент миқдорда тўлов кифоя.

Ҳозир Д. Шукуров оиласи ўз эҳтиёжидан ортиқча 6 тоннадан ошиқроқ сутни давлатга сотди. Айни кунларда ҳар бир сигирдан кунига ўртача 8,5 килограммдан сут соғиб олишяпти. Йил охиригача шартномадаги 12 тонна ўрнига 15 тоннадан ошириб сут топширилади. Сутнинг ёғлиқлиги юқори бўлгани учун ҳам колхоз ҳар килограммига 35 тийиндан ҳақ тўлаяпти.

— КПСС Марказий Комитетининг Март Пленуми қарорлари менга қанот бағишлади, — дейди Дўстмурод Шукуров, — яқинда колхоздан 5,5 минг сўм ссуда олдим, йил охиригача сигирлар сонини 15 бошга етказаман. Ёнимга яқинда ҳарбий хизматдан қайтиб келган укам Таваккал келиб қўшилди. Давлат банкасида менинг шахсий ҳисобим очилган. Келгуси йили трактор сотиб оламан. Ўшанда ерни ўз кучимиз билан ишлаб, арзон озуқа етиштирамиз.

Тўғри, ҳозирча колхоздан озуқа сотиб оляпмиз. Шу кунгача ҳар килограмми 15 тийиндан омухта ем, бир центнери 2-3 сўмдан силос, лавлаги ва қуруқ хашак сотиб олиб, уларга уйда ишлов бериб молларга едиряпмиз. Молхонадан чиқаётган гўнгнинг ҳар тоннасини колхозга 2 сўмдан сотяпмиз.

Янгиликнинг қаноти бор, дейдилар. А. Навоий номли колхоз аъзолари Д. Шукуров оиласи мисолида сут, гўшт маҳсулотларининг янада кўпайиши мумкинлигини кўришяпти. Кўпчиликнинг назари тушган бу ибратли ҳаракат ҳар тарафлама муҳокама қилиняпти, муносиб баҳосини олаяпти. Ана шу фикр-мулоҳазалар оқибатида якка деҳқон хўжалигининг муаммолари ҳам кўриниб қолди.

Чунончи, ҳозирча мол бевосита бозордан сотиб олинади. Унинг соғлом эканлигига аниқ кафолат йўқ. Устига устак бозордаги қорамоллар наслдор эмас. Агар давлат йўли билан зотдор моллар сотиш йўлга қўйилса, унга ветеринария мутахассисларининг нигоҳи тушса, нур устига аъло нур бўларди. Бу ишдан хонадонлар ҳам, давлат ҳам манфаатдор.

Яна бир муаммо. Мазкур хўжаликда ичимлик сув узоқдан ташиб келтирилади. Бу аҳволда хонадонлар қийналиб қолиши табиий. Устига устак, ҳозирча моллар айвон тагида боқилмоқда, қаҳратон қиш келганда уларни бундай шароитда асраб бўлмаслигини мутахассис бўлмаган одам ҳам билади.

Свердлов районидаги А. Навоий номли колхозда бошланган бу ташаббус партиямизнинг аграр сиёсатига ҳамоҳангдир. КПСС Марказий Комитети март Пленуми материалларида таъкидланганидек «Бугун биз хўжалик юритишнинг жуда хилма-хил формалари — колхозларга ҳам, совхозларга ҳам агрофирмаларга ҳам, деҳқон хўжаликлари ва шахсий ёрдамчи хўжаликларга ҳам саноат, қурилиш ва бошқа ноаграр корхоналар агроцехларига ҳам, ёрдамчи хўжалик ва бошқа хўжаликларга ҳам кенг йўл очиб беришимиз керак.

Т. ҒАНИЕВ,
Республика Давлат агросаноат комитети молларни ўстириш ва бўрдоқига боқиш республика ишлаб чиқариш бирлашмаси етакчи мутахассиси.

ГАЗЕТХОН:

ХАБАР ҚИЛАДИ

МАТЕМАТИКЛАР АНЖУМАНИ

Куни кеча Тошкент областида математика фанининг комплекс анализи билан шуғулланувчи олимларнинг республика анжумани ўз ишини якунлади. Унда мамлакатимизнинг Москва, Ленинград, Красноярск, Новосибирск сингари 30 га яқин шаҳарларидан келган таниқли ва изланувчан олимлар иштирок этдилар.

Анжуманда СССР Фанлар академиясининг академиги В. Владимиров, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг президенти М. Салоҳиддинов, Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг академиги Т. Саримсоқов ва бошқаларнинг илмий докладлари тингланди.

Н. МАМАДАЛИЕВ.

МУЛОҲАЗА ЮРИТАДИ

ОЗ БЎЛСИНУ...

Ҳадемай барча ўқув юртларида қабул имтиҳонлари бошланади. Тўғрисини айтиш керак, бу соҳада муҳим муаммолар бор. Негаки, имтиҳонларнинг юзаки ва таниш-билишчилик билан ўтказилиши оқибатида чаласавод мутахассислар тайёрланяпти.

Менимча, абитуриентни имтиҳон олинаётган фандангина эмас, танлаган мутахассислиги бўйича қобилиятини ҳам кўриш зарур. Демоқчиманки, қабул бир неча кунга чўзилсин-у лаёқатли ёшлар танланишига эришилсин.

Х. ПОЛВОНОВА,
Риштон шаҳри.

ТАКЛИФ КИРИТАДИ

ИСТАГИМИЗ...

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети билан Ўзбекистон ССР Министрлар Совети томонидан умумий халқ муҳокамасига қўйилган социал-иқтисодий ривожлантириш программасининг лойиҳасини шифокорлар ва доришунослар ҳам қўллаб-қувватлаб, ўз соҳалари бўйича XIII беш йилликда бажарилиши керак бўлган вазифаларни белгилаб олишга киришдилар.

Лойиҳада кўзда тутилган улкан режаларни амалга ошириш учун бардам-бақувват жамият аъзолари керак, албатта. Бунинг учун халқ саломатлигини муҳофаза қилувчи шифокорлар масъулдирлар. Программа лойиҳасининг соғлиқни сақлаш соҳаси ҳақидаги бўлимида шундай сатрлар бор: «...Амбулатория-поликлиника муассасаларини жадал суръатлар билан ривожлантириш таъминлансин» деб ёзилган жумлага: **«Лойиҳа билан қурилган ҳар бир поликлиника ёнида типовой дорихона биноси ҳам қурилиши шарт»** деб қўшиб қўйилишини таклиф қиламан. Чунки, ҳозирги кунда мавжуд бўлган дорихоналар поликлиникалардан анча йироқ жойларда қурилганлиги сабабли беморлар қийналишмоқда.

У. АМИНОВ,
СССР Соғлиқни сақлаш аълочиси.

ДЎСТЛИК, ҲАМЖИҲАТЛИК — ТУРМУШ ТАРЗИМИЗ

Биз жабрдийда Фарғона аҳолиси кўргулигидан чексиз изтиробдамиз, бориб ҳамдард бўлолмадик. Янгийўллик ўзбек туркларига бордик, уларнинг қирқ беш йиллик ўзбек ҳамюртлари билан ҳол-аҳвол сўрашдик. Ҳайратдан бағирларимиз эзилиб кетди. Кўпдан йиғилиб, посод боғлаб ётган, иқтисодийгинамас, ижтимоий-сиёсий муаммолар дамбасининг ортиқ зўриқишдан портлаб кетган тошқини бу ерга ҳам етиб келган ва бу ерни ҳам пароканда қилиб ташлаган эди. У тошқин, у можаро, у жазава бу ерларга иғво бўлиб етиб келди. Иғвони биласиз; ўқдан ўткир, тиғдан тез бўлади. У ҳар қандай истеҳкомни питратиб юборади. У янгийўлликларни ҳам шундай қилди. Янгийўллик турклар бир кечада питраб кетди, катта-катта маҳаллалар, бутун-бутун колхоз, совхоз далалари, кошоналар сингари ҳовлилар, мактаб, боғча, яслилар ҳувуллаб қолди. Бу даҳшатли фалокатни ана шу иғво қилди, худди селдай гирдобига олиб кетди.

Ҳар бир хонадон, қишлоқ, шаҳар, ҳар бир юрт ўзининг нимаси биландир ифтихор қилади, қандайдир эзгу одатлари билан ўзгалар орасида ажралиб туради. Бой, гўзал тили, талаффузи, урф-одати, меҳмоннавозлиги билангинамас. Шунга ўхшаш бизнинг юртимиз ҳам ўзининг, хусусан байналминаллиги билан ифтихор қилади, турли миллат халқларининг бир умр бақамти тотув туришлари, аҳил, иттифоқ яшашлари билан, дўст, оғайниликлари, ҳатто қариндош-уруғчиликлари билан ифтихор қиладилар. Буни бизга тенг ҳуқуқли тузум берган. Шунинг учун Николай Иванович Рижков бу фожиали ҳодиса устига етиб келиб ҳайратда деди:

«Бутун мамлакатни ларзага солган жиноят бу ерда, Ўзбекистонда содир бўлганига ақл бовар қилмайди. Ўзбекнинг қўли эмас бу, балки бу халққа мансубликдан, унинг тарихий ва эъзозлаш номи билан юритилиш ҳуқуқидан ўзини маҳрум этган жирканч жиноятчиларнинг қўли».

Дарҳақиқат, содир бўлган бу тийиқсиз можаролардан ўзбекистонлик туркларгинамас, улар билан бақамти яшаб келаётган ўзбеклар ҳам қаттиқ азият чекдилар. Бу ҳар икки халқнинг, қолаверса, бутун катта хонадонимизнинг мусибатидир. Лекин, минг афсуслар бўлсинким, шунча йил таркиб топган, шаклланган ифтихор этиш даражасидаги қардошликка путур етди, икки халқ орасига ишончсизлик соя ташлади. Биз бу даҳшатни турк оғайниларимиз яшириниб ётган узоқ чўл чодирлари тагида суҳбатлашиб ўтириб ҳис қилдик. Улар ўнлаб ёш-ёш болалари, ўсмирлари, бўйига етган қизлари, норасидалари, умрлари шамдай тугаб бораётган мўйсафидлари билан қисиниб, бебошликлар, мудҳиш адоват ва ноиттифоқликлар, гина-кудурат, разилликлар, можаролардан беркиниб ўтиришибди. Улар бу ерларда ўтириб бошларини қайга уришни билмайдилар, уйларидан, ям-яшил далаларидан, қадрдон қадриятли маҳаллаларидан, оқибатли қўни-қўшниларидан жудо бўлиш осонми? Бизнинг изимиздан бир гуруҳ аёллар етиб келишди, турк дугоналари билан йиғлаб-сиқтаб кўришишди. Уларнинг илтижоларига кўнгил чидаш беролмас эди «қайтинг уйлар-жойларингизга, моли-жонларингиз мўлтираб қолишди, далаларингиз мўнғайиб қолишди».

Биз уларга ҳозиргина уларнинг ташлаб кетган хонадонларини кўриб келганимизни улар ўз эгаларига интиқликларини, қўшнилари қараб туришганини, у жойларини давлат муҳофазаси вакиллари иҳота қилиб турганларини сўзладик. Улар вақтинча озиқ-овқат билан таъминланиб турган «Узумлик» совҳозининг директори Берки оға қаттиқ дилгирлик билан бизнинг сўзларимизни тасдиқлар, у ҳам зудлик билан жой-жойларига қайтишларини маслаҳат берарди. Чимкент области партия комитети идеология бўлими мудирининг ўринбосари Юрий Григорьевич Крюкин ҳам, Янгийўл район ижроя комитетининг раиси Абдуғани Юсупов ҳам, район партия комитетининг биринчи секретари Шуҳрат Дадабоев ҳам буни таькидлади.

«Уятдан қаттиқ бахтсизлик йўқ, албатта,— дейди бир турк мўйсафиди, —ҳар куни кеча-кундуз бошимиздасиз, биламиз, бизнинг энг яхши болаларимиз машҳур пахтакор, боғдор, ҳукумат ходимлари. Аммо ғишт қолипидан кўчди...»

Йўқ, у ғиштни ўрнига қайтариб қўймоқ керак, у ғишт ўз қолипидан кўчди, ўз қолипига тушмоғи керак. Уни ҳеч ким кўчиргани йўқ. Ўзининг қизил рангли «Жигули»сида Калинин колхозининг фаол аъзоси, турк йигити Хайриддин кириб келди. Бизни кўриб машинасидан тушди, эски қадрдони Абдуғани Юсупов олдига келиб кечирим сўради, «Бизни унутмаслигингизни биламиз, ака, — деди кўзларида ёш йилтираб,—қишлоқда янги уйим қолди, сўнгги бўёқдан чиқардиму, бир кун ҳам тунамай чиқиб келавердим...» Ҳақиқатан ҳам у янги қўғирчоқдек уй қурган эди, ордона қолди. «Руҳинг тушса, отинг ҳам чополмай қолади» дейди эскилар. Матбуотда, радио-телевидение эшиттиришларида хабар қилинган гапларнинг баъзи ёлғон-яшиқлари, йироқдан келган бемаъни иғволар буларнинг руҳларини тушириб, ўзларини питратиб юборди. Энди йиғиб бўлмаётир. Уларга тинимсиз келиб-кетиб турган ўзбек, тожик, қозоқ дўстлари «Коммунизм», «Интернационализм» колхозларининг бир неча бўлимларидан бундай ифлос иғволарга учмасдан тинч ишлаётган турк қариндошлари ҳақида ҳақиқатни айтиб, юзга яқин дўстларини олиб кетдилар.

Фожиали воқеалар тўғри идрок этилиши ва яхши таҳлил қилиниши керак. Улар юмшатилмаслиги ҳам, оширилмаслиги ҳам лозим. Шундагина заха еган юракларни эпга келтира оласан, масала ўрнига тушади. Турк оғайнилар кетмасликларини ўзлари ҳал қиладилар. Лекин адашмасдан ҳал қилишлари керак. Чунки уларни қариндошлари ҳам, қўни-қўшнилари ҳам ҳайдаётганлари йўқ. Билакс ҳимоя қилмоқдалар, болаларининг туғилган, вояга етган юртларига қайтишга даъват этмоқдалар. Буни улар тушунмасалар бир умрга хатога йўл қўйган бўладилар. Одам қачонгача хилхонасини, Ватанини, аждодини, тарихини алмаштиради, қачонгача, кечирсинлару, қўрқоқ бўлади?!

Вазиятни соғломлаштириш оғир кўчмоқда. Бунинг учун озмунча меҳнат керак эмас, албатта. Лекин бундан қўрқмаслик фақат марднинг иши. Фарғона фожиасида бегуноҳлар ҳаётига кўксини тутиб, ақли-идрокини йўқотган оломонга қарши туриш бера олган Собировлар, Мамажоновлар, Даниловлар, Ҳожимуродовлар иши!

Кўп масалаларда бизнинг ўзимиз айбдормиз. Бу фожиаларнинг бошланишида пайдо бўлаётган кичик муаммоларга бефарқ қараганмиз, уларнинг олдини олмаганмиз, халқнинг дардига дармон бўлолмаганмиз, тўғриси, бу муаммолар бориб-бориб мана шундай фалокатлар келтиришига ишонмаганмиз. Биз «Узумлик» совхозида суҳбатда эканмиз, мана шуларни ўйладик, уларнинг назарларида мана шундай ҳолларга «Сиз сабабчисиз» деган таъналарни ҳис қилдик. Наҳотки, шу икки халқ бир-бирларига душман халқ бўлса, деган хаёлларга бордик ва бунинг инкорига имон келтирдик. Йўқ, асло, бу халқ бир-бирига душманмас, йўқ, бу халқ ўзига қарши қўл кўтарган бир гуруҳ номаълум қора ниятли «халқ»нинг душмани!

— Инсон бир-бирига суянмоғи керак!
— Қўли қонларга ҳамми?
— Асло! Улар инсонлармас-ку!

Мана, шуларни ўйлаганингда, съезд аҳволимизнинг нақадар мураккаблашиб кетганлигига далолат берди. Бу мураккабликлардан мана шундай ҳолларни пайдо қилган гуруҳлар фойдаланишга уринмоқда. Бу эса, халқларимиз муносабатларини қийинлаштириб, тағин ҳам мураккаблаштирмоқдалар. Бугунги муҳим ишимиз мана шу мураккабликларни ечмоқ, босиқлик билан, ақл-идрок билан ечмоқдир. Бизнинг ўзбекистонлик турк дўстлар билан мулоқотимиз мана шуларни тақозо этади. Улар юртимизнинг ҳамма жойларида турадилар, Қозоғистонда ҳам, Қирғизистонда ҳам. Бугунги воқеалар улар турган жойларга ҳам етиб бормаслиги, уларнинг ҳаётларини ҳам чигаллаштирмаслиги керак. Биз кечиримли халқлармиз, ярашиб кетамиз. Шунга интилмоқ керак, юртга қайтмоқ керак, хонадон, боғи-роғ, дўсти ёр кутиб қолди.

Одил ЁҚУБОВ,
Иброҳим РАҲИМ,
Туроб ТЎЛА.

ТЕНГ ҲУҚУҚЛИ ТУЗУМ ФАРЗАНДЛАРИМИЗ

МУҚАДДАС АНЪАНАЛАРИМИЗГА ДОҒ ТУШМАСИН

● Фарғона областида рўй берган воқеалар кўпчиликнинг қалбини ларзага солди. Одамлар кўз кўриб, қулоқ эшитмаган фожеадан қаттиқ ташвишга тушганликларини билдирмоқдалар. Редакциямизга жойлардан шу хусусда кўплаб хатлар келиб турибди. Қуйида шулардан айримларини келтирамиз.

ЙЎЛДАН АДАШМАЙЛИК

Фарғонада юз берган воқеалар тафсилотини телевизорда кўриб, радио орқали эшитиб, газеталарда ўқиганимдан кейин ҳаловатим йўқолди. Азалдан одамохун, кўнгли пок, саҳий, бағри кенг фарғоналикларга нима бўлди? Бир вақтлар ўзларига боғлиқ бўлмаган сабабларга кўра юртимизга келиб қолган месхети турк биродарларимизга халқимиз уй-жой, ер берган, нон-тузини, бир пиёла чойини баҳам кўрган ва шу пайтга қадар иноқ дўст бўлиб яшаб келишаётган эди-ку? Воқеанинг ҳар қандай туб илдизлари бўлган тақдирда ҳам муаммоларни бегуноҳ кишиларнинг қонини тўкмай, бебошлик, безорилик қилмай ҳал этиш мумкин эди-ку? Халқ депутатлари ҳам Москвага йиғилиб, барча муаммоларни кескин қўяётган, мамлакат тақдири, келажагини ўйлаб иш юритаётган эдилар-ку? Бунинг устига кўп ўтмай — кузда халқ депутатларининг навбатдаги съезди бўлади. Ҳал бўлмай қолган масалаларни шу съездда ҳам кўндаланг қўйиш мумкин.

Йўлларидан адашган ўзбек ва турк юртдошларимга, ёшларга эс-ҳушингизни йиғинг, оқилу-доноларга, ақлу-расоларга қулоқ тутинг, ҳамиша тинчликни сақланг, демоқчиман.

М. ТЎЛАҚОВ,
Улуғ Ватан уруши қатнашчиси, пенсионер. Тошкент шаҳри.

ДЎСТЛИК ЗАВОЛ ТОПМАСИН

Аслини олганда, қайси бир миллатга мансуб эканлигимни ҳам билмайман. Айтишларича, онам араб, отам тожик бўлган. Мен эса ўзимни ўзбек деб биламан. Касбим адабиёт муаллими. Отабобом асли Шофиркон районининг Шўробод қишлоғидан бўлса ҳам, мен қардош қозоқ элида туғилиб ўсганман.

Қизиғи шундаки, ёшлигимда Абдулла исмли татар мулласи қўлида таҳсил кўриб, савод чиқардим. Абдулла Тўқай, Ҳоди Тоқташ, Мажид Ғафурий каби татар шоирлари шеърларини ёд биламан. Йигитлик чоғимда татар тўйларидаги айтишувларда татар халқ йирлари, гармон овозига жўр бўлиб не-не татар йигитларини доғда қолдирганман.

Адабиётга илк ҳавас уйғонган чоғларимдаёқ турк, озар адабиёти билан ошна бўлдим. Турк шоирлари Абдулҳақ Ҳомид, Тавфиқ Фикрат, Номиқ Камол, Нозим Ҳикмат асарларини ўз тилида ўқидим. Бухоро районидаги 22-сон узумчилик совхозида яшаб, меҳнат қиладиган турклар менинг энг яқин дўстларим. Уларнинг фарзандларини ўқитдим, тарбия бердим. Ўз навбатида улар ҳам мени ҳурмат қиладилар.

Шу боис Фарғона фожеаси менинг юрагимга титроқ солди, қаттиқ изтироб чекдим. Бир осмон остида, бир қуёшдан нур эмиб яшаётган, меҳнат қилаётган бўлсагу, бир-биримизга адоват кўзи билан қарасак? Ҳар қандай етишмовчилик, камчилик ёки муаммони ҳам ўзаро бамаслаҳат, келишиб ҳал қилса бўлади. Инсонийлигимизни йўқотмайлик, дўстлигимизга раҳна солмайлик.

Қурбон БАДАЛИЙ,
Бухоро район уруш ва меҳнат ветеранлари кенгаши раисининг ўринбосари, кекса педагог.

* * *

Кундалик почтада ёшлар ўртасида тарбиявий ишларни кучайтириш, уларни дўстлик, қардошлик руҳида тарбиялаш юзасидан фикр-мулоҳазалар айтилган хатлар ҳам анча. Тошкентлик **Ж. Холназаров, Б. Худойбердиев, Т. Абдуллаев,** Бўстонлиқ районидан **Қ. Худойберганов,** Ўрта Чирчиқ районидан **Ф. Ниёз,** Хонқа районидан **Қ. Дурумов,** самарқандлик **Ж. Аминов**лар юборган хатлар ана шулар жумласидандир. Қўқон шаҳридан **М. Тошматов,** Андижон шаҳридан **Б. Оллаёров,** Андижон областидаги Балиқчи районидан **С. Йигиталиев,** ўшлик **Н. Қодиров** ва бошқалар ўз хатларида партия ташкилотларининг аҳоли ўртасида олиб бораётган ташкилий-тарбиявий ишларини тубдан қайта қуриш, бу ишни сифат жиҳатдан яхшилаш, таъсирчанлигини ошириш юзасидан таклифлар айтишган.

Эгри қўллар ушланмоқда

Неча йиллик пешона тери эвазига иморат тиклаган, ҳовлидаги ҳар туп кўчатга бир дунё меҳрини ҳадя этган, эл-юрт олдига дастурхон ёзиб, тўй-томоша қилиб бераман, деган орзу билан бисот йиққан кишилар жон асраш учун борларини ташлаб кетдилар.

Ҳар қандай кулба тирик инсон билан обод. Афсуски, қадоқ қўлли эгаларига маҳтал уйлар остонасидан зулмат қўйнида нопок ниятли кимсалар хатлаб ўтаётгани аниқлаб қолинмоқда. Фактлар шундан далолат бермоқдаки, вазиятнинг нотинчлигидан, айрим хонадонлар бошига тўсатдан тушган кулфатдан фойдаланишга интилаётганлар йўқ эмас. СССР Ички ишлар министрлиги ички қўшинлари ва милиция бўлинмалари Фарғона областида шундай ножўя ишга қўл ураётганларни ушлаш чораларини кўришмоқда. Бу ишда уларга аҳолининг мутлоқ кўпчилиги яқиндан ёрдам бермоқда.

Капитан А. Калиткин, лейтенант Ю. Файнгольд, прапорщик А. Чирков бошлиқ солдатлар ташлаб кетилган ҳовлида бегона кишилар изғиб юришгани ҳақидаги хабарни қўшнилардан олишди. Воқеа юз бераётган жойга шошилинч етиб келган ҳарбий хизматчилар тум-тарақай қочаётган талончиларни кўриб қолишди. Машқ кўрган йигитларга уларнинг иккитасини тутиш унча қийин эмасди. Фақат А. Чирков маҳоратини кўрсатишига тўғри келди. У эгри қўллардан бирининг орқасидан икки километр қувиб бориб, қилмиши учун жавоб бериши зарурлигини эслатди.

Майор Б. Демидов, сержант И. Бун, оддий солдатлар Р. Мирзаев, Д. Маршевлар маҳаллий аҳоли етказган хабарга кўра эгасиз қолган уйлардан бирига кириб келишди. Шу ерда гилам ва бошқа қимматбаҳо буюмларни олиб кетиш учун шай қилиб қўйган шахсга дуч келишди. 3 минг сўмлик мулк ва ўғри тегишли органларга топширилди.

Катта лейтенант Ю. Клебановский қўл остидаги аскарлари билан ўзгалар бойлигига кўз олайтириб, ҳувуллаб ётган уйга киришга уринган кимсани қўлга туширди. Бу офицер хизмат қилаётган ҳарбий қисм аскарлари эгасиз ҳар ерда юрган 200 бош қорамолни йиғиб, маҳаллий маъмурларга топширишди. Бу билан юз бериши мумкин бўлган ўғриликнинг олди олинди.

Олий ҳарбий билим юрти курсанти Сергей Охота ярим кечаси сезгирлигини намойиш этди. У комендантлик соати талабларини бузган шахснинг киссасидан ўғирланган 2,7 минг сўм пулни топиб олди.

Ғ. БОЛТАБОЕВ,
милиция капитани.

Республикамизнинг барча аҳолиси ва меҳнаткашларига!

ЎЗБЕКИСТОН ТАБИАТНИ МУҲОФАЗА ҚИЛИШ ЖАМИЯТИ VII СЪЕЗДИНИНГ МУРОЖААТНОМАСИ

Қадрли ўртоқлар ва дўстлар, ака-укалар ва опа-сингиллар!

Қадимий Фарғона диёрида фожеали воқеалар рўй берди. Турли миллат вакиллари — бегуноҳ кишиларнинг қони тўкилди. Халқ манфаатлари, қайта қуриш мақсадлари бегона бўлган бебошлар ва ғаламислар энг муқаддас бойлик — халқларимиз дўстлиги ва қардошлигига қарши қўл кўтардилар. Жиноятчи унсурлар ва уларни лақиллатган шахслар қўлидан одамлар ҳалок бўлди.

Аҳвол кўрилган чора-тадбирлар натижасида асосан барқарорлашган бугунги кунда йўқотишлар ўрни тўлмаслигини жуда қаттиқ ҳис этяпмиз. Кўп миллатли давлатимизнинг бутун тарихи давомида интернационализм ва яхши қўшничилик, дўстлик ва инсонпарварлик ҳислари билан йўғрилган барча халқларимизнинг қалби аччиқ аламдан зирқирамоқда.

Халқнинг азоб-уқубат тортишида, кишиларнинг орномуси ва қадр-қиммати оёқ ости қилинишида айбдор бўлган кимсалар қаттиқ жазоланишига бизнинг ишончимиз комил. Бироқ, шундай фожеали кунларда вазиятни кескинлаштиришни давом эттираётган, иғвогарлик мақсадида миш-мишлар ва уйдирмалар тарқатаётган, республикадаги аҳволни беқарорлаштиришга уринаётган кишилар бор.

Бугун республикада яшаётган ҳар бир кишидан қайта қуришнинг ҳаққонийлигига ишончни, халқимизнинг интернационал анъаналарига, гражданлик бурчига садоқатни амалда намоён этиш, ўз халқимиз ва унинг кўп асрлик тарихи олдида юксак масъулиятни англаш талаб этилади. Ўз хатти-ҳаракатлари билан республикамизда яшаётган ҳар қандай миллат, элат ва миллий гуруҳлар вакилларининг ҳаётий манфаатларига зарба беришга уринаётган, жамиятни янгилаш жараёнини тўхтатишга ҳаракат қилаётганларга қарши чиқиш ҳар бир гражданнинг бурчидир.

Жамиятимизда барча совет халқларига, ҳар бир миллат вакилларига тааллуқли кўпгина муаммолар тўпланиб қолган. Бу муаммолар амалда турмушимизнинг барча соҳаларига тегишлидир. Атроф-муҳитни ҳимоя қилиш масалалари энг ўткир муаммолар қаторида турибди. Орол муаммоси, шаҳар ва қишлоқларимиз, дарё ва кўлларимизнинг юқори даражада ифлосланиши, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши ҳаддан ташқари химиялаштирилиши бугунги кунда одамлар ҳаёти ва соғлиги учун ошкора хавф туғдирмоқда ва жуда қаттиқ чора-тадбирлар кўрилишини тақозо этмоқда.

Биз, Ўзбекистон Табиатни муҳофаза қилиш жамияти съезди қатнашчилари республикамиз халқларига мурожаат этар эканмиз, барча меҳнаткашлар миллатлар ва элатлар куч-ғайратларини бирлаштирган, қалин ҳамкорлик ва ҳамжиҳатлик қилган тақдирдагина экологик муаммоларни бартараф эта олишимизни таъкидлаймиз.

Порахўр ва мафиячи гуруҳлар, безори унсурлар халқ бошига тушган бахтсизликдан сиёсий сармоя ишлаб қолишга интилиб, бизни муҳолифлик ва миллий адоват йўлига бошламоқдалар. Бу йўл бизни боши берк кўчага олиб киради, энг долзарб ва кечиктириб бўлмайдиган муаммоларни ҳал этишдан чалғитади. Шу сабабли экстремизм ва иғвогарликнинг ҳар қандай кўринишига, мавжуд қийинчиликлар негизида жамоаларaро турли хил можаролар авж олдирилишига барча софдил кишилар ўз вақтида қатъиян зарба беришлари керак.

Ўзбекистон Табиатни муҳофаза қилиш жамиятининг съезди республика меҳнаткашлари, барча аҳолиси воқеаларга баҳо беришда Ўзбекистон халқларининг энг яхши анъаналари руҳида донолик ва ақл-заковатни, соғлом фикрни намоён этадилар, осойишталик ва яхши қўшничилик тез орада яна ўз ҳолига қайтишини таъминлайдилар, қайта қуриш ғояларига тарафдор эканликларини, социалистик қадриятларга, интернационал қардошлик ва бирликка садоқатларини иш билан тасдиқлайдилар, деб қатъий ишонч билдиради.

Ўзбекистон Табиатни муҳофаза қилиш жамияти съезди

Шароф УБАЙДУЛЛАЕВ

«АФҒОН» НИДОСИ

Ижтимоий очерк

(Давоми. Боши газетанинг ўтган сонида)

«Ленин йўли» колхозида жойлашган район хирургия марказига йўл оларканмиз, йўлма-йўл қанчадан-қанча мармар лавҳалар, ёдгорликлар, монументлар остонасидан ўтишга тўғри келди. Мана, Охунбобоев номли колхоз маъмурий биноси рўпарасида қад кўтарган монумент — ёдгорликнинг бўйи булутга тегай дейди. Унга 100 минг сўм сарфлангани билан фахрланишади! Жангчилар хотираси азиз бўлмоғи керак, албатта. Лекин шу хўжаликда қанча «афғон» йигити борлигини, уларнинг аҳволи нима кечаётганини билиш осон бўлмади. Райком инструктори Нуриддин Низомов ҳақида жангчилар ва уларнинг оилаларида меҳр билан сўз юритишади. Нуриддин ва унинг акаси Салоҳиддин ҳам интернационал жангчилардан. Унинг қалбида ҳам ўз сафдошлари билан боғлиқ қанчалар ўчмас дард ва алам борлигини билиш қийин эмасди. Райондан 336 йигит Афғонистонга ҳарбий хизматга жўнатилди. Улардан 12 қарчиғай ҳалок бўлди.

Ҳасанбойлик колхозчи Исмоилов ҳикоясини ҳаяжонсиз тинглаб бўлмайди:

— Ўғлим Шавкатжон Афғонистондан оғир ярадор бўлиб қайтганди. Беш марта операция бўлди. Бир ойдан ортиқ реанимацияда сунъий нафас билан ушлаб туришди. Лекин шу муддатда уни жангга юборганлардан биронтаси «Ҳорма эй, йигит» демади-я. Айниқса, 23 февраль куни ҳам уни ҳеч ким «Жангчи, қайда қолдинг?» демагани-чи! Эртасига ўғлимнинг жони узилди...

Хирургия марказининг бош врачи Комилжон Муҳаммаджоновнинг кабинети Тошкентдаги устозлари кабинетидан қолишмайди — янги келинчакнинг уйидек ясатиғлиқ. Худойберди Раҳмонович ўзининг ёшгина «ўринбосарини» таърифлар экан, унинг елкасига қўл ташлаб шундай деди: «Раисимиз Сиддиқжон Муҳаммаджоновнинг ўғиллари бўладилар. Оталари 35 йилдан буён миллионер колхозга раис!»

— Комилжон, кечирасиз, афғон уруши раислар остонасини ҳам ҳатлаб ўта олганми?

Комилжон саволимизни эшитмаганга олди. Нега шундай? Улар ўзлари хуш кўрмаган саволни «эшитишмайди». ТошМИда ҳам шундай бўлди. Жангчи Равшан Мақсудов тақдирига бефарқ қараганларнинг ҳаммасига шу савол билан мурожаат қилишга тўғри келди. Лекин на бош врач Мирхўжаев, на унинг ўринбосарлари бу машаққатли йўлни ўз тақдирида синаб кўришмаган, бундай азиятни тортишмаган. Ғулом Бўрихўжаев эса, «бир синфдош ўртоғим Афғонистонда хизмат қилганди», деди-ю отини эслолмади. Афғон уруши арафасида ТошМИни тугаллаган Ғуломжон ўша йилиёқ институтда ассистент бўлиб қолди, кейин «илм» билан шуғулланди, эпламади. Шундан кейин амалий ишга — раҳбарликка ўтиб қўя қолди.

«Миллионер колхоз раиси»нинг ўғли Комилжон Муҳаммаджоновнинг тақдир йўли ҳам шунга ўхшаб кетади. ТошМИ йўлларида бир зум ўралашиб юргач, Тошкент райони хирургия марказида бош врач бўлиб қолди. Бу ердаги хирургия марказида уруш қатнашчилари инвалидларини қабул қиладиган ёлғиз хона бўш турибди. Ростдан ҳам талабгор йўқми? Ахир, бу ерда инвалид киши ётиб турадиган оддий шароит ҳам йўқ-ку! Хона учинчи қаватда, бинода эса канализация йўқ. Тирик одам кунига икки-уч марта кўчага чиқиши керак. Биринчи группа инвалиди бу ерда ўзини-ўзи эплай оладими? Агар шу ерда шарт-шароит бўлганда эди, Равшан Мақсудовни «тез ёрдам» Тошкентга олиб борармиди? Биринчи қаватдаги бош врач кабинетини инвалидлар палатасига айлантирса бўлмасмикан? Умуман булар ҳақида ким ўйлайди? Булар «майда-чуйда»ларми?

РАЙОН ҳарбий комиссари полковник Аҳмад Юнусов «афғон» йигитлари хусусида фахр-ифтихор билан узоқ сўзлади. Улар ҳақидаги турли-туман қарорларнинг ўзи бир қучоқ. Ҳарбий комиссар бизга тақдим этган маълумотлардан бирида кўрсатилишича, интернационал жангчилардан биронтасининг ҳам моддий-маиший шароитидан нолийдиган жойи йўқ эмиш? Жангчиларга ўндан ортиқ колхоз, 7 қишлоқ Совети ва қатор сельполар «оталиқ» қилар эмиш. Маълумотдаги 17 банддан иборат «ёлғон»ни ўқиб чиққач, Равшаннинг ойиси Дилором опанинг бир гапи ёдга тушади: «Равшанга шим излаб отаси икки марта, мен уч марта сельпо магазинига бордик. Шим йўқ!» Хўш, «оталиқ» даъво қилган сельпочилар билан жангчилар нега бир-бирини танишмайди? 17 бандлик маълумотда жангчи йигитларнинг уйига телефон туширишдек муҳим банд нега унутилган? Ваҳоланки, биргина Ҳасанбойнинг ўзида ўнга яқин, районда эса юзлаб хонадонда шаҳар телефонлари мавжуд. Улар Тошкент шаҳрининг 21, 24, 29, 48-АТСлари линиясидан қонундан ташқари — турлича йўллар билан тортилган. Энг ажабланарлиси, ҳеч жойда қайд этилмаган, рўйхатларда йўқ. Уларнинг аксарияти савдо ходимлари, магазин мудири, омборчилар... Лекин биринчи группа инвалиди Равшан Мақсудов хонадони шаҳар телефонига эга эмас. Маҳаллий АТСга уланган телефон эса ишламайди, сими кўчада арғимчоқ бўлиб осилиб ётибди, лекин аллақайси рўйхатни безаб тургани шубҳасиз, албатта.

Тошкент районига сўнгги сафаримиз шанба кунига тўғри келди. Тўғри, бунга қадар ҳафта муқаддам райкомнинг биринчи котиби Аъзамхон Тўрахонов билан воқеалар тафсилоти хусусида қисқагина суҳбат қурганмиз. Бунинг натижаси ўлароқ Равшанлар хонадонига «комиссия» ёғилиб кетибди. А. Тўрахонов бошлиқ райком комиссияси, врачлар, ҳарбий комиссариат активлари, колхоз ва ҳоказолар Равшанни «кўргани» келишди. Ҳамма идораларда яна янги қоғозлар пайдо бўлди. Равшан Мақсудовни «оталиққа» олмаган ташкилот бугун районда қолмади ҳисоб. Бир йилдан буён инвалидларга мўлжалланган машина олишда кўмаклашишни эп кўрмаганлар унинг отасидан қўярда-қўймай ариза ёздириб олишди: энди «Волга» беришмоқчи!

...Шанба кунининг биринчи ярмида райкомда умумий бўлим мудири И. Абдуллаевдан бўлак масъул шахс йўқ. «Қайта қуриш — бош йўлимиз» деган шиор осиғлиқ. Хоналар қулф. Пастда қаровул билан тик оёқда суҳбат қуриб тургандик, бир кампир кенг ойнаванд эшикдан икки марта мўралади. Маълум бўлишича, уч интернационал жангчининг онаси Латифа буви райкомга ва турли идораларга бир неча йилдан буён қатнар экан. Уч оила бир ҳовлига сиғишмай қолишибди. Яна «воситачи» бўлишга тўғри келди.

Собир Раҳимов номли колхоз — бақувват хўжаликлардан. Лекин Латифа опанинг кулбасидан туриб назар ташласангиз, кўнглингиз бузилади: хом сувоқли уйдан зах ҳиди анқийди. Ҳовлида бир парча жой йўқ. Оила отахони Машариф ака — оддий колхозчи, меҳнат инвалиди. Катта ўғиллари Абдувоҳид — ГДРда, Шуҳрат ва Дилшод эса Афғонистонда хизмат қилишган. Йўлак торлигидан икки киши ёнма-ён юролмайди. Моҳиятига кўра уч интернационал жангчи яшаб турган ҳовли аслида уруш довуллари эсиб турган узоқ Афғонистонни эслатади... Йигитлардан бири у ердан оғир қон босими ва контузияни орттириб келган. Оила 7 йилдан буён имтиёзли ҳуқуққа эга бўлишига қарамай, участка ололмайди. Лекин кўчанинг у бетида қарсиллатиб янги иморатлар қуришяпти, тахти-равонлар бўй чўзяпти! Уларда қандай бахтиёр одамлар яшар экан-а? Уларнинг жамиятдаги ўрни хизматига муносибмикан? Уч жангчининг биронтасига насиб этмаган рўпарадаги участка кимники эканлиги билан қизиқдик: уни Тошкентдаги тилла магазинларидан бирининг директори қураётган экан. Колхоз раиси Абдували Абдураҳимовни ўша куни қишлоқма-қишлоқ уч қайта қидирдик. Раис далада карам жўнатаётган эмиш. Колхоз секретари Маъсудахон Холматова билан маҳобатли алоқа рациясида узоқ тер тўкишга тўғри келди. Аммо икки соатлик уриниш фойда бермади. Маъсудахон билан райондаги ўнлаб раҳбар идораларга қилинган «чқириқ» ҳам бекор кетди. Шанба куни далаларда ҳамма ишлаяпти, мактаблар, касалхоналар эшиги очиқ. Транспорт, савдо, алоқа ташкилотлари хизмат қилишяпти. Лекин биронта раҳбарни топиб бўлмайди. Нега шундай? Кўққисдан районда граждан мудофааси бўйича тревога кўтарилса, нима аҳвол юз беради?

Мана шу савол билан ҳарбий комиссариатга келганимизда янада «муҳимроқ» бир масалани ҳал қилишга тўғри келди. Бу ерда ҳарбий хизматга чақириқ қизғин паллага кирган. Ҳарбий комиссар ўринбосари майор Александр Иванович Бурзик ва бўлим бошлиғи капитан Ринат Ябаровдан «интервью» олиш осон кўчмади. Тошкентнинг Ҳамза районида муқим яшайдиган ҳарбий комиссар Аҳмад Юнусовдан ижозат керак эди. Начора, «ҳарбий интизом» шундай экан! Полковник эса районда 12 йилдан буён ишлаётганига қарамай, кўчиб келгиси йўқ. Ундан сўрайдиган раҳбарнинг ўзи борми дерсиз? Ахир, райкомнинг деярли ҳамма бўлим мудирлари — партия комиссиясининг раиси Равшан Тожихўжаев, ташкилий бўлим мудири Рустам Толипов, идеология бўлими мудири Баҳодир Ваҳобов, умумий бўлим мудири Искандар Абдуллаев ҳам неча йилдирки, Тошкент шаҳридан қатнашади. Шунингдек, район аппаратидан С. Ажибеков, Н. Алимов, Д. Шукуржонов ва бошқалар ҳам шу йўлдан бориб келишади. Халқ контроли комитетининг раиси Раҳматулла Ибрагимов, прокурор Ғайрат Шотурсунов, милиция бошлиғи Қобил Жалилов, суд раиси Абдулла Алимуҳамедов, райплан бошлиғи Феруз Аъзамов, бош врач Худойберди Раҳмедов... Бу рўйхатни янада давом эттириш мумкин. Райкомнинг биринчи котиби Тўрахонов райижроком раиси Тошхўжаев ва райкомнинг иккинчи секретари Шалуга учун ҳам пойтахт йўли ёд бўлиб кетган. Қарийб 12 йилдан буён район коммунистларининг бош штабида ишлаб турган секретарь буни нормал ҳол деб билади. Халқ ва раҳбарлар ўртасидаги узилиш илдизини мана шу ердан ахтарса бўлмасмикан? 120 минг кишилик район аҳолисининг дардига шерик бўладиганлар нега ўзларини улардан узоқ тутишади? Халқнинг тўйи, тантанаси, дарди, мотамига шерик бўлмай туриб, унга раҳбарлик қилиб бўлармикан?

— Тревога берилса оқибати нима бўлишига кафолат беролмайман-у лекин аҳволимиз енгил эмас, — деб жавоб қилди майор Бурзик. — Ҳарбий хизматга чақириқ пайтида шанба, якшанба ҳам ишлаймиз. Муаммолар эса тўлиб-тошиб ётибди. Мана, бугун ҳам шу аҳвол. Раҳбарлардан биронтасини топиб бўлмайди.

Капитан Ябаровнинг ҳам юраги тўлиб турган экан...

— Мана раҳбарлардан бирининг «ҳунарини» кўринг, — деб қолди у. — Милиция бошлиғининг ўринбосари капитан Ҳамроқуловнинг ўғлини уч йилдан буён ҳарбий комиссариатга чақириб келтиролмаймиз. Район прокурорига неча бор тақдимнома ёзилди. Лекин натижа йўқ. Бир-бирларини қўллашади!

Тошкент райони ҳарбий комиссариати томонидан Афғонистонга юборилган 336 интернационал-жангчи ичида наҳотки биронта раҳбарнинг фарзанди бўлмаса? Ишчилар, колхозчилар... Уларнинг ҳарбий хизматдан бўйин товлаш ҳодисасини эслайсизми? Дарвоқе, «афғон» балоси колхозчилар, оддий оилалар чекига тушган фожиа бўлди. Лекин у фақат Тошкент районидами? Республика миқёсида-чи? Ақалли биронта партия ходими, министр арзандаси афғон урушида қон кечдимикан? Ақалли Амударёни кечиб ўтдимикан?

РЕСПУБЛИКА ҳарбий комиссари генерал-майор Е. И. Рибяк ўлкамизга яқинда келган. Бироқ у ҳам «юқори табақалар» жасорати ҳақида эшитмаганини тан олади. Ҳарбий комиссар ўринбосари — полковник А. Я. Бурего аллақандай область секретарининг номини эслагандай бўлди-ю, лекин аниқ айтолмади. Аксинча, республикада бошқача нохуш фактлар ҳам мавжуд: афғон уруши йиллари бир гуруҳ танланган раҳбарларнинг арзандалари «хизмат бурчини»... Тошкентда ўташган. Уларнинг аксарияти «МВД қўшини» деган сирли ном билан аталувчи, аслида ниқобланган «қочоқлар взводи»да паноҳ топишди. 1986 йилда бундай хизматни таъқиқлаб, СССР Ҳарбий мудофаа министрининг махсус буйруғи чиқди. СССР Ички ишлар министрлиги йўли билан чиққан буйруқнинг изини топиш эса осон кўчмади. Республика Ички ишлар министрлигида ҳам ва бошқа мутасадди маҳкамаларда ҳам айбдорлар ва қочоқларни фош қилувчи буйруқ нусхасини ошкоралик ёғдусига олиб чиқиш имкони бўлмади. Лекин шунга қарамай бу «тарихни» қоғозлар уммонида кўмиб, йўқотиб юборамиз деганлар янглишади!

Республика ҳарбий комиссариатида тасодифан Фрунзе район ҳарбий комиссариатининг масъул ходими майор Левчук билан дардлашиб қолдик. «Қочоқлар взводими? Бу бўлган воқеа... Ҳатто шу взводдан ҳам «қочганлар» бўлганди. Абдураимов Равшан Рашидовични Герман Лопатин кўчасидаги 68-квартира, 4-уйдан неча йиллаб ҳарбий комиссариатга чақириб келолмадик. Чақириқ қоғози элтганларни супурги билан уриб ҳайдашган. Мана, ҳозирга қадар топиб бўлмайди...»

«Қочоқлар взводи»нинг илдизлари кўп жиҳатдан Фрунзе район комиссариатига келиб тақалади. Равшан Абдураимов ҳам шу комиссариатнинг номидан «кўз қувватлари паст» деган ниқоб билан ҳарбий хизматдан озод этилган эди. Ўша йиллардаги ҳарбий комиссар Назирхонов яхши эсласа керак: Р. Абдураимовнинг кўз соққаси нормадагидан юқорига силжиган эмиш! Бироқ «кўз соққаси ўйнаган» йигитнинг айни ўша йилларда шаҳарда машина учириб юришини қандай баҳолаш мумкин? Тўғри, оёғининг остини кўрмаган бўлиши мумкин... Илҳомжон Иномжонович Усмонхўжаев ҳам афғон уруши бошланган кезда 19 ёшда бўлишига қарамай, «34-модданинг 2-банди»га асосан ҳарбий хизматдан озод қилинди. Бу «банд» қарамоғида икки фарзанди борлигини эслатади. Ахир, ўша йиллари Илҳомжон ҳали уйланмаган бўз бола эди. Унинг укаси Шавкатжон эса бошқача йўл танлади: у «хизмат» қилган ҳарбий қисмдаги каравот бир йилча бўш турди. Чунки, у уйининг биқинидаги «қочоқлар взводи»нинг қаҳрамони эди-да. Шунингдек, республика собиқ прокурорининг ўғли Ғуломжон Бўрихўжаев ҳам нафақат Афғонистон умуман армия остонасини кўрмаган. Лекин унинг ҳам қўлида халоскор «модда» бор!

Ажабо, негадир «тасодиф» бўлиб ҳам биронта раҳбарнинг арзандаси афғон урушига тушмаган?

Афғондан эсган ажал шамоли, хайриятки, тинди! Лекин «афғон» нидоси тинармикан? Бу нидонинг замини қалин, илдизлари узоқ-узоқдан келади... Собир Раҳимов номли колхоздаги уч ака-ука интернационал-жангчилар тақдирини олиб кўринг. Улар жанг майдонида, чегара ташқарисида машаққат кечиб юрганда раис Абдували аканинг ўғиллари қаерда эди? Ўғиллари «хизматни» Тошкентда, укалари сал нарида ўташарди...

Оиладаги ёлғиз ўғилни афғон урушига жўнатмаслик ҳақида дастлабки кунданоқ Мудофаа министрлигининг мўътабар кўрсатмаси бор эди. Лекин бу «модда» нега қўлланилмади? Уни ҳарбий комиссариатларда четлаб ўтишмаганда колхоз қоровулининг ёлғиз ўғли Равшан Мақсудов бугун «яримта одам» бўлиб ўтирармиди? Шунингдек, бир оиладан икки ўғилни Афғонистонга жўнатмаслик ҳақидаги «модда»дан ҳам кўз юмдилар. Акс ҳолда биргина Тошкент районидан 12 нафар ака-укалар жангда тўқнаш келармиди? Шу жумладан, уларнинг олти нафари Ҳасан-Ҳусанлар эди. Афсуски, Мудофаа министрлигининг аниқ кўрсатмаси ҳам бунда ожиз бўлиб қолаверди. Самарқандда эса осойишта замонда икки ака-ука Афғонистондан ўлиб қайтди. Энди уларнинг қабри бир-бирини қучиб ётибди. Қани адолат? Қайдасан, ҳақиқат? Инсоф ва диёнат қани? Афғон уруши кўпларнинг афти-ангорини ошкор этди. Тинч замонда бировлар қўш келин олиб, карнай-сурнайли тўйлар қилиб турганда, бировларнинг уйига қўш тобутлар кириб келди!

Аслида ўтмишни титкилаш мақсадимиз йўқ эди. Лекин айтинг-чи, «афғон» нидоси сизнинг қалбингизни безовта қилмайдими? Эшикма-эшик, кўчама-кўча қўлтиқ таёғини тақиллатган бўз йигитнинг унсиз кўз ёшлари юрак-бағрингизни эзмайдими? Тақдирида афғон балоси бўлмаганда улар шу кўйга тушармиди? Колхозчининг, ишчининг, оддий кишиларнинг фарзандлари Амударёни кечиб, қарчиғайдек учиб, душман билан юзма-юз олишганда бугун юмшоқ ўриндиқларда ўтирган кўпгина тўралар қайда эди? Уларнинг бошидан пар ёстиқ, устидан иссиқ кўрпаси тушмаган эди-ку? Жангчи йигитлар олдидаги қарзимизни узиб, уларнинг олдида бир бора эмас, минг бора таъзим билан бош эгсак лозим эмасмикан? Шунда ҳам қарзимизни уза оламизми?

ЎЗБЕКИСТОН аталган қуёшли ўлкада мурувват кўп. Жангчилар қадрини биладиганлар топилади. Улар шанига, жасоратига янги-янги ёдгорликлар қад кўтармоқда, мармар лавҳалар қўйилмоқда. Айни пайтда ҳеч қандай маҳобатли ёдгорлик тириклар қалбига бир ширин сўзчалик малҳам бўлолмайди. ТошМИ клиникасига кираверишда ҳам яқинда мармар лавҳа очилди, нутқлар сўзланди. Бугун эса ёдгорлик пойида ноҳақлик содир бўлиб турибди. Астойдил ҳайқирса, Тошкентда эшитиладиган масофадаги Ҳасанбой қишлоғида бу ноҳақлик мана шундай юз берди. Худди шу кезларда Ўзбекистон Касаба союзлари республика Совети, Ўзбекистон комсомоли Марказий Комитети ва қатор министрликлар ҳамкорликда интернационал-жангчилар республика I слётини тантанали очиш билан овора эдилар. Худди шу кезда жангчи ногирон йигит тушган «тез ёрдам» машинаси зор қақшаб шаҳар кезарди. Суяги зирқираб оғриётган жангчи йигитнинг халоскорлари қаерда эди? Улар слёт президиумида, мажлисларнинг тўрида эдилар. Балки янги қасамёд қабул қилиш билан овора бўлишгандир?

Жангчига қасамёд эмас, саховат керак энди. Саховатни эса чорлаб ва тилаб олмайдилар. Чин саховат ўз оёғи билан келиши керак. Мард йигитлар жасорати юз бора, минг бора шунга арзигулик!

• *ХАЙРЛИ САФАР*

ИНТИЗОР КЎЗЛАР

МОСКВА (Телефон орқали). Мамлакат пойтахтининг Шереметово аэропортидан самолётда «Надежда» халқ комитетининг делегацияси Покистон пойтахти — Карочига учиб кетди. Бу делегация қўшни мамлакатда афғон мужоҳидлари қўлида тутқинликда ушлаб турилган совет ҳарбий хизматчиларини озод қилиш мақсадида музокаралар олиб боради. Шу муносабат билан делегация раҳбарларидан бири, СССР Журналистлар союзи аъзоси, Бутуниттифоқ «Надежда» халқ комитетининг раиси Иона Ионович АНДРОНОВ мухбиримиз билан суҳбатлашди.

— Мамлакатимиз халқлари ҳаётида жуда катта тарихий воқеа — СССР халқ депутатлари съезди бизнинг бу сафаримизга оқ йўл берди. Катта анжуман мамлакатдаги халқ комитетларининг ташаббусини маъқуллаб, ишимизга ўз вақтида ижобий жавоб берганлиги туфайли биз амалий ҳаракатимизни бошлаб юбордик ва бу ҳақда СССР Олий Совети Президиуми номига миннатдорчилик телеграммасини ҳам йўлладик.

— **Покистонга йўл олаётган делегация аъзолари ҳақида гапириб берсангиз?**

— Делегация аъзолари орасида ёзувчи Александр Проханов, киносценарист Владимир Акимов, театр санъати арбоби Евгения Поплавская, шунингдек, Москва, Ленинград, Владимир, Тольятти, Волгоград шаҳарларидан асир жангчиларнинг ота-оналари бор. Ҳаммамиз саккиз кишимиз.

— **«Надежда» комитетининг вакиллари Покистоннинг қайси шаҳарларида бўладилар ва сафар неча кун давом этади?**

— Бизлар Карочидан кейин Исломобод, Пешавор шаҳарларида бўламиз. Кейинги шаҳарда афғон мужоҳидларининг бош қароргоҳи жойлашган. Хайрли сафаримиз уч ҳафта давом этади.

— **Маълумки, Афғонистонда олиб борилган жангларда ўзбекистонлик ўғлонлар ҳам қатнашдилар. Уларнинг деярли ҳаммаси ўз юртига қайтиб келди. Бироқ Ўзбекистон ҳарбий комиссариатидан биргина Тошкент шаҳри ва унинг областидан саккиз ўғлон дом-дараксиз йўқолганлигини оғзаки айтишди. Балки ана шу йигитларимиздан айримлари ўша ҳарбий маҳбуслар орасида бор бўлиши мумкинми?**

— У мамлакатдаги ҳарбий асирлар орасида мамлакатимиз халқларининг турли миллат вакиллари бор. Шу жумладан, ўзбеклар ҳам бўлиши эҳтимолдан узоқ эмас. Қўлимизда талай маълумот ва ҳужжатлар бор. Энг муҳими биз у ерда музокаралар олиб боришимиз чоғида ҳамма жумбоқлар ошкора бўлади.

— **Демак «Надежда»нинг режалари рўёбга чиқишига ҳаммамиз умидворлик қилсак бўларканда?**

— Қанчалаб оналар, оталар, акалар ва сингиллар, келинлар ва унаштирилган қизларнинг юрак ноласи, шашқатор ёшлари, чексиз илтижолари ҳар қандай тошбағир кишиларнинг кўнглини юмшатса керак, деб ўйлаймиз. Ахир дунёда фақат яхшилик, эзгулик эъзозланади. Барча инсоният ана шунинг учун ҳам ҳаракат қилади.

— **Сафарингиз бехатар бўлсин, омад ёр бўлсин. Қувончли хабарларни сабрсизлик билан кутамиз.**

— Раҳмат. Ном-нишонсиз йўқолган солдатларнинг Ўзбекистондаги муштипар ва ҳокисор оналарига сабр-бардош тилаймиз. Дийдор кўришадиган кунлар... яқин.

А. ПЎЛАТОВ.

• *Спорт*

КУРАШ:

ҒОЛИБЛИК СУПАСИДА

Махачқалъада эркин кураш бўйича ўтказилган мамлакат чемпионатида тошкентлик полвонлар муваффақиятли беллашдилар. СССРда хизмат кўрсатган спорт мастерлари А. Фадзаев билан А. Хадарцевлар ғолиблик супасига кўтарилиб, СССР чемпиони номига сазовор бўлишди.

ФУТБОЛ:

ПЕШҚАДАМЛАР МАВҚЕИ

Олий лига командалари ўртасида навбатдаги тур ўйинлар ўтказилди. Пешқадам пойтахт спартакчилари ҳамшаҳарлари — динамочиларни қабул қилиб, (1:1) жаъми очколарини 24 тага етказишди. Иккинчи ўринда бораётган «Днепр» футболчилари сафарда Тбилиси динамочиларидан енгилиб (0:2), 20 очко билан учинчи ўринга тушдилар.

Муҳаррир **У. УСМОНОВ.**

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ЎЗБЕКИСТОН ССР ФАНЛАР АКАДЕМИЯСИДАН

ЎЗБЕКИСТОН ССР ФАНЛАР АКАДЕМИЯСИ ЎЗ УСТАВИНИНГ 17-МОДДАСИГА БИНОАН УШБУ ЭЪЛОН БИЛАН ҚУЙИДАГИ ИХТИСОСЛИКЛАР БЎЙИЧА ЎЗБЕКИСТОН ССР ФАНЛАР АКАДЕМИЯСИНИНГ ҲАҚИҚИЙ АЪЗОЛАРИ (академиклари) ВА МУХБИР АЪЗОЛАРИ ВАКАНТ ЎРИНЛАРИ МАВЖУДЛИГИНИ ЭЪЛОН ҚИЛАДИ.

Ихтисосликлар	Вакант ўринлар миқдори: ҳақиқий аъзолар (академиклар)	Вакант ўринлар миқдори: мухбир аъзолари
Физика-математика фанлари бўлими		
Математика	1	2
Физика	1	2
Механика ва бошқарув жараёнлари бўлими		
Ахборотларни ишлаш системалари	1	—
Ҳисоблаш машиналари, комплекслари, системалари ва шохобчалари	—	1
Механика	—	1
Ер ҳақидаги фанлар бўлими		
Гидрогеология	1	—
Рудали конлар геологияси, петрология	—	1
Геология, нефть ва газ конларини қидириш ва разведка қилиш	—	1
Химия, технология фанлари бўлими		
Химия технологияси	1	—
Органик химия	—	1
Ноорганик химия	—	1
Биология фанлари бўлими		
Биотехнология	1	—
Микробиология	1	—
Селекция ва уруғчиликнинг биологик асослари	—	1
Ахборотларни ишлаш системалари	1	—
Агрохимия	—	1
Экология	—	1
Биохимия	—	1
Фалсафа, иқтисод ва юридик фанлари бўлими		
Фалсафа	1	—
Ҳуқуқ	1	—
Иқтисод	—	3
Диалектик ва тарихий материализм	—	1
Тарих, тилшунослик ва адабиётшунослик бўлими		
КПСС тарихи	—	1
Археология	—	1
СССР халқлари адабиёти	—	1
Манбашунослик	—	1
Фан ва техника тарихи	—	1
Тилшунослик (туркий тиллар)	—	1
ЎзФА Қорақалпоғистон филиали*)		
Ботаника	—	1
Фалсафа	—	1

Академия Уставининг 14-моддасига мувофиқ Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг ҳақиқий аъзолари (академиклари) одатда илм-фанни биринчи даражали аҳамиятга молик асарлари билан бойитган олимлар мухбир аъзолар орасидан сайланади.

Академия Уставининг 15-моддасига мувофиқ Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзолари фанни улкан илмий асарлари билан бойитган олимлар — фан докторлари орасидан сайланади.

Академия Уставининг 26-моддасига мувофиқ ҳақиқий аъзолари билан мухбир аъзоларининг асосий вазифаси тадқиқотларни амалга ошириш, етакчи илмий проблемаларни коллектив тарзда ишлаб чиқишни ташкил этиш ҳамда унинг ечимига илмий раҳбарлик қилиш йўли билан фанни янги ютуқлар ва кашфиётлар билан бойитишдан иборатдир.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг ҳақиқий аъзолари ва мухбир аъзолари фан ютуқларини халқ хўжалигига жорий этиш ҳамда улардан социал-маданий қурилишда фойдаланишга актив кўмаклашадилар, илмий кадрлар тайёрлаш ва улар малакасини ошириш юзасидан иш олиб борадилар. Республика Фанлар академияси президиуми ва унинг тегишли бўлимлари топшириқларини бажариш шарт.

Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Уставининг 21-моддасига мувофиқ республика Фанлар академиясининг ҳақиқий аъзолари билан мухбир аъзоларига, илмий муассасалари билан олий ўқув юртлари, давлат ва жамоат ташкилотларига эълон қилинаётган ихтисосликлар бўйича Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг ҳақиқий аъзолигига ва мухбир аъзолигига номзодлар кўрсатиш ҳуқуқи берилади.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг ҳақиқий аъзолигига ва мухбир аъзолигига номзодлар сифатида республикада ишловчи ёки Ўзбекистон ССРда ишлаш истагини билдирган олимлар қўйилиши мумкин.

Номзодларни илмий муассасалар, олий ўқув юртлари, давлат ва жамоат ташкилотлари кўрсатган тақдирда бу иш илмий ва илмий техника кенгашлари мажлиси, коллегия ёки президиумлар йиғилишларида яширин овоз бериш йўли билан кўпчилик овоз олган ҳоллардагина амалга оширилади. Овоз беришда қатнашган шахслар овозларнинг камида 50 ва ундан кўпроқ фоизини олсалар номзодликка қўйилган ҳисобланадилар.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг ҳақиқий аъзолигига ва мухбир аъзолигига номзодлар тегишли асослар билан ёзма равишда Ўзбекистон ССР Фанлар академияси президиумига эълон чиққан кундан бошлаб бир ой мобайнида маълум қилинади.

Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг ҳақиқий аъзолигига ва мухбир аъзолигига номзодлар учун қуйидаги ҳужжатлар икки нусхада юборилиши лозим: Номзод қилиб кўрсатиш тўғрисида давлат, жамоат ташкилотлари кенгашининг тақдимномаси (қарори) ёки тегишли асослар бўлган факт, кадрларни ҳисобга олиш бўйича шахсий варақа, таржимаи ҳол, илмий асарлар рўйхати (форма № 2,3), номзоднинг ишлаб чиқариш-илмий ва ижтимоий фаолияти характеристикаси ҳамда 4,5х6 см. ўлчамли учта фотосурат.

Материалларни қуйидаги адресга юбориш керак: Тошкент шаҳри, ГСП, Гоголь кўчаси, 70. Телефонлар: 33-32-79, 33-59-46.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ФАНЛАР АКАДЕМИЯСИНИНГ ПРЕЗИДИУМИ.

*) Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Қорақалпоғистон филиали учун кўзда тутилган Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг мухбир аъзолигига номзодларни сайлаш Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Устави асосида тегишли Фанлар бўлимларида ўтказилади.

• Театр

НАВОИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 22/VI да **Аида.**

МУҚИМИЙ НОМИДАГИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 21/VI да **Рожа**, 22/VI да **Кампир кетармиш.**

Пахта целлюлозасининг кимё ва технологияси илмий-текшириш институти коллективи стандартизациялаш лабораторияси мудири Х. А. Шокировга отаси

Абдусаматбек ШОКИРОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» («Советский Узбекистан») Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32.

БЎЛИМЛАР: партия турмуши — 33-34-69, 32-53-97, 32-57-19, пропаганда — 32-55-70, саноат, қурилиш ва транспорт — 33-47-80, 32-53-14, 32-54-09, қишлоқ хўжалиги — 33-76-04, 32-53-15, 32-53-70, совет қурилиши — 33-12-19, 32-57-20, 32-54-18, фан ва [illegible] — 32-55-57, [illegible] — 32-54-14, [illegible] — 33-21-43, [illegible] — 32-54-29, фельетонлар — 32-54-27, иллюстрация — 32-57-22.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32. Газета офсет усулида А—2 форматида босилди.